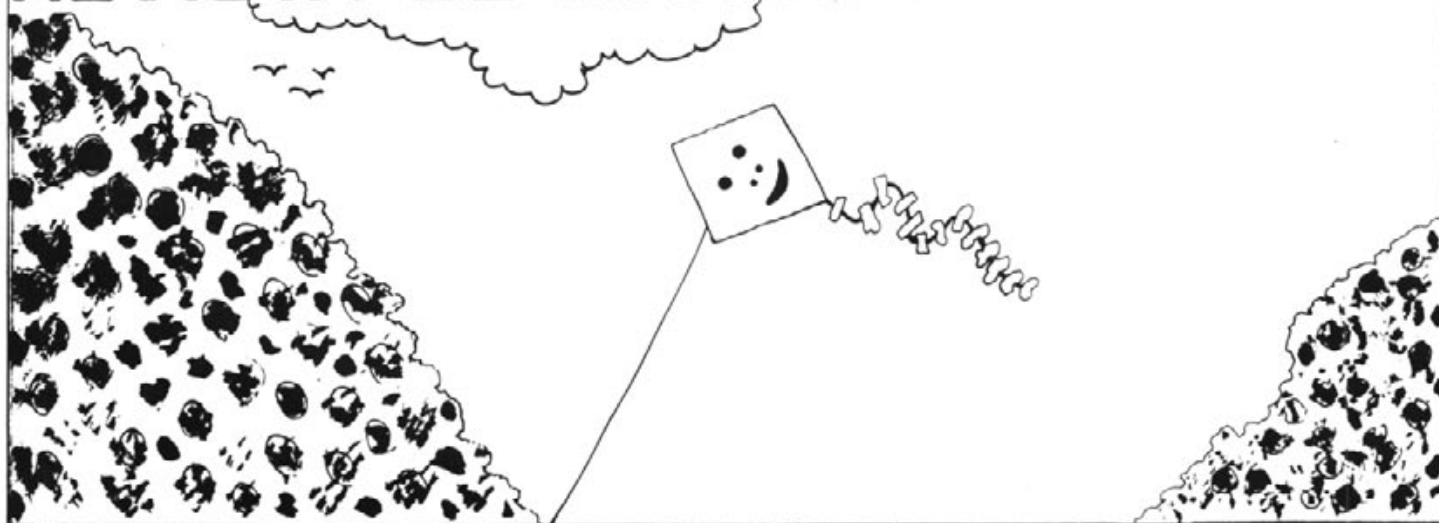

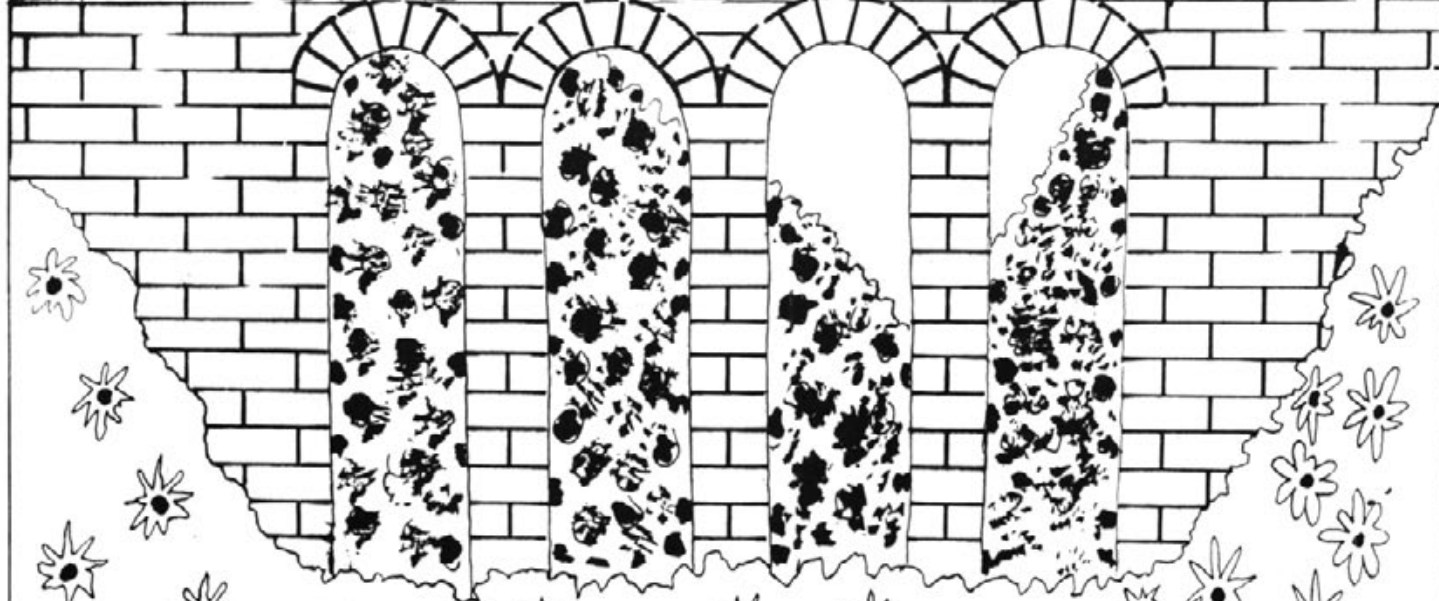
Montauca

Nº 14 Primavera 1991

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

DIADA DE L'ESPLAI

Dóna vida a la vida!

PARTICIPAU-HI, VOS ESPERAM A TOTS ! DIA 5 DE MAIG DE 1991

Montaura

MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall

Redacció : Grup de Mancorins.

Confecció : En Joan & Co.

Col·laboradors : Tots els qui vulguin

IMPRESSIÓ: Informacions Llevant, S.A.
Dipòsit Legal: PM 3-1988

EDITA : COL·LECTIU MONTAURA
Pl. Ajuntament, 1
07312 MANCOR DE LA VALL
Telèfon 501776

Les responsabilitats dels articles recauran només damunt de llurs autors.

Activitats Culturals F.C.E.	457777
Ajuntament	501776
Ambulàncies	200362
Ambulatori S.Soc. Inca	502461
A.T.S.	501880
Bombers	085
Dispensari Municipal	504865
Electricitat "Avaries"	500700
Escola "Montaura"	505991
Esperança, Telef. de la	461112
Guardia Civil C.O.S.	062
Activ. Infantil-Juven.F.C.E.	280000
Meteorològica, Inform.	405814
Metge de Guardia (NQ2504)	281313
Notícies (de 8 a 20h)	721172
Parròquia	501828
Projecte Home	456212
Protecció Civil	721040
Pompes Fúnebres	500237
Servei Inf.Atenció Ciut	900-321321
Telegrams per telèfon	722000
Toxicològica, Inform.	91-2620420
Tren, Estació Inca	500059
Urgències S.Social Inca	889000

SUMARI

Portada: DIADA DE L'ESPLAI 1.991 A MANCOR DE LA VALL. En Joan & Co.

Pàg. 3 PRIMERA TROBADA DE BATLES I REGIDORS DE MANCOR DE LA VALL.

5 CRÒNICA. Gabriel Fiol Mateu.

10 L'AJUNTAMENT INFORMA.

12 ARA HA FET VINT ANYS...

13 SA PÀGINA TRETZE. En Joan & Co.

14 DE CA NOSTRA..., Jaume Gual Mora.

15 HA NASCUT UN GRUP: " S.A. ". Joan Pere Casillas.

18 Entrevista: ANTÒNIA FRONTERA MARTORELL - "Polleta". Jaume Gual Mora.

22 L'ESCOLA. El Claustre de Professors.

25 TOPONIMIA DOCUMENTADA -14-. Gabriel Fiol Mateu

26 ESGLÉSIA LOCAL. Decàleg de la serenor. Bartomeu Fons.

27 ELS LLINATGES DELS MANCORINS -13-. Gabriel Fiol Mateu.

28 SES GLOSES: Ambient de poble en es bar en haver dinat, contat per En Pep Amengual "Ferrà".

29 GRUP D'ESPLAI S'ESTEL.

30 TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR. Miquel Saurina Vallori.

31 VII TRIAL DE MANCOR DE LA VALL. Margalida Alba Mateu.

32 EL FUTBOL: Vaquer fitxa per al C.D.Montaura. Joan Martorell Vallori.

34 BASQUET. Guillem Morro.

35 PER LLEPAR-SE ELS DITS. Panades, robiols, crespells: un art, una tradició.
Miquel Gual.

Contraportada: IMATGES D'AHIR: Els "quintos" de 1.935. Comentari d'En Biel de Son Nadal.

La llengua,
feina
de tots

MANCOR DE LA VALL: **Una comunitat vibrant, de**

PRIMERA TROBADA DE BATLES I REGIDORS DE MANCOR DE LA VALL

El dia dos de febrer d'enguany es celebrà un acte, alhora emotiu i testificatiu. Ens referim a la trobada dels qui han estat o són batles i regidors del nostre Ajuntament. Emotiu perquè en la seva senzillesa agermanava a tots els que havien mantinguda encesa la flama de la nostra autonomia municipal tant penosament aconseguida seixanta-cinc anys enrera. També testificatiu del clima de conciliació que regna en la nostra llar comuna, després d'èpoques de penosos enfrontaments. El veure compartir taula i estovalles a membres del consistori mancorí de les èpoques republicana, franquista i democràtica, era prova evident que, per damunt de tot, surava l'amor al nostre poble.

L'acte consistí en un sopar al Casal de Cultura, al final del qual foren entregats a cada un dels homenatjats una fotocòpia, damunt símil de pergamí, de l'acte

en què prengué possessió del seu càrrec, degudament emmarcada i amb una placa d'argent on hi consta el nom i la data del seu regidorat. Aquests foren, l'ex-batle Joan Moranta Mateu i el Batle actual Gabriel Pocoví Pou. L'ex-batle Gabriel Mairata Bennàssar no hi pogué assistir perquè estava hospitalitzat, recollint el record la seva filla Francesca; morí nou dies després (a. C. s.). Els ex-regidors Jaume Sampol Pou, Joan Gual Mora, Nicolau Moranta Horrach, Jaume Gual Moyer, Bernat Coll Coll, també morí d'accident poc temps després (a. C. s.), Bernat Martorell Mateu, Jaume Grau Martorell, Pere Pericás Amengual, Pere Amer Alorda, Gabriel Fiol Mateu, Francesca Pericás Amengual, Macià Colom Amengual, Onofre Alba Reynés, Jaume Estrany Canudes, Josep Amengual Reynés, Joan Baptista Castells Marquès, Jaume Gual Arrom, Miquel Canals Mir, Bartomeu Ripoll Pou, Guillem Martorell Pe-

ent treballadora i dura, amb una cultura i valors propis

ricàs, Joan Vicens Pons, Jaume Martorell Martí i els actuals regidors Jaume Arrom martorell, Ramon Arrom Morro, Josep Amer Alorda, Joan Martorell Vallori, Jaume Fontanet Martorell i Llorenç Abriñes Reynés. No hi pogué assistir, per greu malaltia, l'ex-regidor Llorenç Mora Martorell, qui havia expressat el seu desig d'ésser-hi present.

Com digué el nostre col·laborador Jaume Gual, a la presentació de l'acte, hi estaven presents tots, uns físicament, la majoria tan sols en el record. Aquest es materialitzà en un minut de silen-

ci que, en homenatge seu, es guardà abans del sopar. També estan presents en el fullet que l'Ajuntament féu imprimir, on consten tots els membres de les corporacions municipals, amb la data de la seva presa de possessió, i que l'han regit durant els seixanta-cinc anys de la seva història.

Seria injust no resaltar l'encert que tengué el nostre batle Gabriel Pocoví Pou en proposar la celebració de tan fraternal acte en la sessió plenària del dia 27 de setembre passat, i que sapiguem no té antecedents en cap municipi illenc.

**AJUNTAMENTS
SELVA - MANCOR DE LA VALL
METGES DE GUÀRDIA**

ANY 1991

Adreça
dels
metges

Dr. RICARDO FARRIOLS: C/ M. Caballer, nº 5 - MANCOR
Dra. LUISA FABREGAT: C/ Dezcallar, nº 9 - SELVA
Dra. MARIA CUADRI: C/ J. Estelrich, nº 4 - SELVA

SERVEIS D'URGÈNCIES: TELEFONAR A L'ÚNIC NÚMERO **28 13 13** - BUSCA 2504

DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS INCLUITS: De les 14 h. del dissabte fins a les 9 h. del dilluns

DIES FEINERS: De les 17 h. fins a les 9 h. del dia següent

LES GUÀRDIES SÓN EXCLUSIVAMENT PER URGÈNCIES,
ELS MALalts NO URGENTS SERAN ATEsos EN HORES DE CONSULTA

CRÒNICA

Gener.-

Dia 2 morí, després d'una llarga permanència hospitalària a Son Dureta, madò Antònia Nicolau Mateu de Can Costa, als 82 anys d'edat. Acompanyam en el sentiment als seus familiars, especialment al seu fill Joan.

El dia 4 arribà a l'Ajuntament un patge de Ses Majestats els Reis Mags per recollir les cartes dels nins del poble que encara no havien tengut temps d'enviar-les. Així el dia següent, pogueren recollir els seus regals que amb prodigalitat repartiren els tres reis dins l'església parroquial.

El dia 6 morí, sobtadament, Francesca Munar Mateu de Cas Ferrer, als 70 anys d'edat. Donam el nostre condol més sincer al seu espòs Miquel, fills Joan, Catalina i Pareta, i demés familiars.

El mateix dia 6 es casaren a la nostra parròquia Josep Ripoll Rotger de Biniamar amb la mancorina Antònia Solà Martorell. Felicitats.

El dia 12 morí Francesca Martorell Mateu de Can Coric, als 83 anys d'edat. Un mes després, el 12 de febrer, es produí l'òbit del seu marit, Gabriel Mairata Bennàs-sar, des Rafals, als 87 anys. Havia estat batle de Mancor des del 10 de maig de 1933 al 18 de març de 1936 i regidor entre el 2 de febrer de 1958 i el 2 de febrer de 1964. Acompanyam en el seu dolor per aquesta doble pèrdua als seus fills Miquel, Josep, Gabriel, Pilar i Francesca, així com tota la família.

El dia 12 tancà les seves portes la BOTIGA NOVA per jubila-ció del seu titular Bernat Marto-rell Mateu. Ocupava l'actual local des del dia 5 de novembre de 1978,

encara que feia molts anys que tenia porta oberta als seus nombrosos clients a un altre edifici de la mateixa plaça de Dalt.

El dia 14 morí a Inca, als 91 anys d'edat, l'amo En Pere Alorda Pou, on havia regentat durant molts anys el típic celler de Can Ripoll. Al cel sia.

El mateix dia 14 començaren les obres de reforma de l'entorn de la font a fi de què ressalti més la seva típica estructura. Com varem indicar en el nostre darrer número, dites obres les realitza el contractista local Sr. Jordi Colom Amengual i tenen un muntant de 8.460.000 ptes. S'ha procedit a l'enderroc de l'escorxador municipal que s'inicià a l'any 1936 però degut a la Guerra Civil no s'acabà

fins a l'any 1940. Estava edificat a un trast regalat al municipi per D. Bartomeu Reus. Així mateix s'ha suprimit el magatzem edificat sobre el dipòsit que es construí a l'any 1973 per connectar el cabdal de la font pública a la xarxa d'aigua potable municipal.

La festa de Sant Antoni es celebra amb la participació popular ja habitual. El dia abans, vora el fogaró, es consumiren més de tres-centes cinquanta sopars, servits per l'Ajuntament al mòdic preu de cent pessetes. Després es celebra un bon ball a Can Bernat animat pel grup "Els Pioners". El dia del Sant, després de l'espectacular baixada del corb, es feren les beneïdes, resultant premiats els següents participants:

Animal de raça autòctona més pura: El cabrit que portava Jordi Martorell.

Animals d'interès ramader: El ca d'en Manolo Fernández i el mul d'Onofre Bonafè.

Animal més destacat: L'egua de Llorenç Balaguer.

Premis a les carrosses:
1er. Premi: "Can Joan Pagès" de Joan Mir.
2on. Premi: "Sembradors" del Casal de Cultura.
3er. Premi: "Escacs" del Grup d'Esplai.
4art. Premi: "Caníbals" d'un grup d'amics'.

Febrer.-

El primer dia d'aquest mes, organitzat per l'Associació de la Premsa Forana, tengué lloc a Montuiri un homenatge a persones que han destacat en el servei del seu

poble. El mancorí Gabriel Martorell Alba, antic forner, fou un dels honrats, essent obsequiat amb un pergami i una ceràmica amb llegenda al.lusiva.

El dia 6 començaren importants obres, que per un import de 31.240.000 ptes. realitza l'empresa "Construcciones Ramon Pons, S.A." i que representaran una important millora de la infraestructura sanitària del poble. Aquestes consisteixen en el canvi de tuberies de la xarxa d'aigua potable del carrer de Son Tomeu, Plaça de Dalt, carrers del Fang, Bartomeu Reus, Margalida Sintes, Turixant, Plaça Espanya, Es Colomer, Major, Massanella, Sa Costa, Honor A. Bibiloni, Bisbe Nadal, Principal i trams dels carrers de Montaura i Biniarroi, aquest darrer des de l'ex-convent fins a el Figarelet. Noves clavagueres a la part superior del carrer de Son Tomeu i a trams de Sa Costa, Montaura i Biniarroi. La xarxa d'aigües pluvials serà ampliada amb la instal·lació de tuberies apropiades a tot el carrer de Margalida Sintes i a part del Carrer Salvador Beltran, procedint a les obres necessàries per separ-les de les residuals al carrer Major. També s'obrirà el carrer Margalida Sintes fins al camí des Rafals. Igualment la contracta inclou la reparació de les voravies i l'asfaltat de les zones que es veuran afectades per les obres.

El dia 6 naixeren els bessons Marc i Núria, primers fills de Gabriel Horrach Capó i Maria Coll Bauzá. Felicitats.

El dia 7, l'Associació d'amics de la Tercera Edat, va celebrar assemblea, sopar i ball amb concurs de disfresses. Així, tot d'una tirada. A l'Assemblea s'aprova, sense entrebancs, la part econòmica de l'entitat. Segons els estatuts es devia canviar la Directiva, però com que no es presentà cap candidatura, continuen els mateixos directius. Després el sopar amb un menú molt d'acord amb els darrers dies de Carnestoltes

que es vivien: Fava parada, coca dolça amb tallades, i tots els complements necessaris per un bon àgape: plàtans, bessons, vi, cafè, licor, etc... I per acabar la diada, un bon ball, amenitzat per l'orgue electrònic de D. Manuel Vitaller. Era obligatori anar disfressats, i perquè aquests fossin ben preparats, estaven incentivats en tres premis que foren: el primer per Margaret Moerhlee que anava de hawaiana. El segon per Antònia Reus vestida de Dràcula i el tercer, i sorpresa de la vetllada, per Miquel Alorda transformat en ballarina. Quasi res.

El dia 9, el repetidor de Televisió de Santa Llúcia, començà a emetre la senyal televisiva de TELE 5, esperant que pròximament es puguin veure les altres televisions privades.

Els darrers dies resultaren molt animats. Els actes que organitzà l'Ajuntament foren un ball a Can Bernat el dissabte, dia 9, per a tothom, amb assistència de moltes fresses, la rueta infantil del

diumenge, dia 10, animada pel grup Singlot i el més veterà i tradicional acte del nostres darrers dies: el ball dels casats del dilluns, dia 11, amenitzat per l'orquestra "Los Bombis".

El dia 11 morí madò Jerònima Reynes Martorell, vídua de Miquel Mora de Cas Valencià. Tenia 88 anys d'edat. Els seus fills Jaume i Simó rebin el nostre condol.

El dia 15 morí a Ciutat, on feia molts anys hi residia, Joana Aina Vallori Llompart de Can Vells, als 82 anys d'edat. Descansi en pau.

El dia 16 a un greu accident de tràfic que va tenir lloc a la carretera de Palma-Inca, a resultes del qual hi hagué dos morts, en resultà seriosament ferit el mancorí Bernardí Mateu Moranta. Després d'una delicada intervenció quirúrgica, s'està recuperant satisfactòriament, cosa de la qual ens n'alegram.

Catalina i Bernardí.

El dia següent, dia 6, morí Rafel Moyer Morro. Nat el dia 6 de gener de 1899, al moment de deixar aquest món, era la persona de més edat que havia vist la primera llum a Mancor. De la seva atzarosa vida n'és testimoni l'entrevista que apareix al primer número d'aquesta revista MONTAURA. Acompanyam en el sentiment a la seva esposa Isabel, fill Jaume i demés família.

El dia 18 nasqué Gabriel, primer fill dels esposos Gabriel Martorell Bisquerra i Bàrbara Martorell Pocoví. Enhorabona.

El dia 21 acabam la llarga llista de defuncions que han enfosquit el nostre poble durant aquest primer trimestre, amb la inesperada mort d'Antoni Reynés Sintès, de Can Marquesí, als 69 anys d'edat. Popularment conegut per En Toniet de la Sala, degut als trenta-set anys que ocupà el càrrec de recaptador municipal. Recordam l'afecte que el poble li demostrà el 27 de gener de 1984, a l'acte d'acomiadament de l'Ajuntament, per jubilació. La seva esposa Elionor, filla Francesca i demés familiars rebin el nostre condol.

La Setmana Santa d'enguany, a pesar dels mals averanys metereològics, que pronosticaven els tècnics en la matèria, permeté realitzar a l'aire lliure el Davallament del Divendres Sant, l'encesa i benedicció del foc a la Vetlla Pasqual i la popular processó de l'Encontrada el dia de Pasqua. Sols es degué suspendre la processó dels Rams, fent-se tota la cerimònia dins l'església, a causa de la pluja.

I amb aquesta diada Pasqual, esdevinguda aquest any a la primerenca data del dia 31 de març, darrer dia del primer trimestre, i fent notar que sols tindrà vint-i-tres hores, per allò del canvi d'horari, cloem la present crònica.

Gabriel Fiol Mateu

El dia 23 al Casal de Cultura es representà l'obra teatral "Es pecat de sa germana" pel grup teatral S'Estel d'Or. La funció era patrocinada per la Direcció General de Cultura del Govern Balear, amb entrada gratuïta.

El dia 26 morí Onofre Pons Alba, de Ca S'Escolaneta, als 77 anys. El traspàs es produí a Ciutat, lloc on residia i on havia regentat durant molt temps un comerç de calçat. Descansi en pau.

Març.-

El dia 2, l'Associació d'Amics de la Tercera Edat va realitzà una excursió al restaurant "Sa Gruta" on berenaren, assistiren a unes típiques matances, dinaren d'un menú matancer i ballaren. També, mentre els preparaven el dinar, visitaren els animals exòtics del Safari. Foren cent quaranta-sis els assistents acomodats en tres autocars.

El dia 3 morí, en accident de motocicleta, a Ciutat, el mancorí Sion Morro Llull de Can Prim, als 34 anys. Descansi en pau.

També, a causa d'accident de tràfic, morí el dia 5 l'amo en Bernat Coll Coll de 71 anys d'edat. Encara que natural de Lloseta, visqué molts anys a Son Maga, essent regidor de l'Ajuntament durant denou anys, o sia de dia 6 de febrer de 1955 al 3 de març de 1974. Volem consolar de tan trista pèrdua a tots els seus familiars, especialment a la seva esposa Catalina, i als seus fills Antònia,

Ajuntament de Mancor

PLENARIS

SESSIO ORDINARIA DE DIA 31 DE GENER .-

Després de donar compte de la correspondència i disposicions oficials rebudes des del darrer plenari, es concediren les següents llicències d'obres particulars:

Al Sr. Antoni Martorell Vicens, per construir un aljub a la finca Es Pujol.

Al Sr. Francesc Solivellas Martorell, per construir un aljub cobert a la finca Son Budella.

Al Sr. José Bravo Sainz per reformar parets, alicatar bany i cuina i canviar bigues, a una casa del carrer Principal.

Al Sr. Josep Moranta Mateu, per fer 12 metres quadrats de cel·ras a una casa de la Plaça de Baix.

Al Sr. Bernat Pou Mora, per arreglar teulada i canviar canal a la casa del camí de Biniarroi dit Es Figaralet.

S'aprovà canviar la festa local del dia 2 d'Abril a l'u del mateix mes, diada de la romeria de Santa Llúcia, revocant l'anterior acord del 29 de Novembre darrer.

S'acordà sol·licitar a la Conselleria adjunta a la Presidència, Direcció General de la Joventut, la concessió d'una subvenció de 1.500.000 ptes. destinades a equipaments de les dependències del Casal de Cultura per a activitats d'esplai juvenil.

Per evitar i reparar els efectes de les pluges de la tardor i hivern passats, s'acordà sol·licitar:

A la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori la neteja dels torrents de Massanella, Biniarroi i Escorca.

A la Conselleria d'Agricultura i Pesca la reparació, entre d'altres, dels camins de Ses Vinyes i Es Puig.

A Lignitos S.A. reiterar el que ja es va denunciar en el seu dia, referent a les inundacions de les finques del comellar de Ses Vinyes a causa dels abocaments d'escombreries de la mina So N'Odre a Biniatzen.

Al Consell Insular de Mallorca que adopti solucions als punts des Pou, volta de Son Lluc i entrada a Inca que cada vegada que plou amb intensitat, s'embassen posant en perill la circulació de vehicles

En el capítol de precs i preguntes, el regidor Sr. Jaume Fontanet s'interessà pel repetidor de televisió i la recepció de tots els programes. Li contestà el Sr. Batlle dient-li que s'han sol·licitat ajudes i subvencions perquè el cost d'adequar dit aparell és de 2.000.000 de ptes. i que el propòsit de l'Ajuntament es de què es pugui veure la televisió sense costar doblers als veïns.

SESSIO EXTRAORDINARIA DE DIA 27 DE FEBRER

Després de la lectura de la correspondència i disposicions oficials, el ple acordà donar les següents llicències d'obres particulars:

Al Sr. Guillem Amer Alorda per fer un porxo i repassar la teulada a la caseta d'elines de la finca Sa Vinya.

Al Sr. Guillem Amengual Mateu per fer la distribució de sis tresters a un edifici del carrer Margalida Sintès.

Al Sr. Joan Amengual Sampol, per aixecar, canviar el sostil i alicatar la cambra de bany i enlluir el porxo a la seva casa del carrer Bartomeu Reus.

Al Sr. Pere Amer Alorda, per tancar un trast al carrer Son Boscà.

Al Sr. Jaume Martorell Martorell, per enlluir parets i enrajolar una cambra a la seva casa del carrer Major.

A la Sra. Margalida Moranta Horrach per fer un petit voladís sobre el portal i finestres de la façana a la seva casa del carrer Margalida Sintès.

Al Sr. Pere Amer Alorda, per reforçar la paret del pati i forrar-la de pedra a la seva casa del carrer de Sa Canaleta.

Al Sr. Tomàs Fontanet Martorell per repassar la teulada amb bigues i bovedilles, enrajolar la terrassa i fer voladís sobre portals i finestres a la seva casa del carrer Bisbe Nadal.

Al Sr. Jordi Colom Amengual per arreglar la teulada amb bigues, bovedilles i teules a una casa del carrer de Massanella.

A causa de la confusió existent sobre les propietats dels diferents camins del municipi i per evitar l'expoli de drets públics, s'acordà sol·licitar ajuda al Consell Insular de Mallorca per la formació de l'inventari dels camins públics o amb dret d'ús públic per fer possible la defensa d'aquest patrimoni col·lectiu.

S'acordà sol·licitar a l'Honorable Conseller Adjunt a la Presidència, una

Montaura
ajuda de 300.000 ptes. amb càrrec al Pla
Singular de Subvencions en matèria de
Protecció Civil per a la contractació dels
serveis tècnics adients per elaborar un
pla d'emergència municipal.

Atès que la Mancomunitat Es Reiguer
es va constituir primordialment per
prestar el servei de recollida de fems,
s'acordà delegar a la dita mancomunitat la
competència per contractar dit servei.

En relació al Pla d'Extensió de
l'Educació Física als Centres Docents no
Universitaris, al qual aquest Ajuntament
es va adherir per acord de la sessió
plenària del 26 de juliol passat, per tal
de completar l'expedient, es prengueren
diversos compromisos requerits per la Con-
sellaria de Cultura, Educació i Esports,
els més importants dels quals són aportar
el terrenys necessaris, finançar part de
l'instal·lació, finançar els excessos que
es puguin produir durant les obres, urba-
nitzar la parcel·la, així com els accessos
desviació de línies elèctriques, telefòni-
ques o de Serveis, realitzar les escomeses
de serveis d'electricitat, aigua i clave-
gueram, llicència d'obres gratuïta i res-
ponsabilització de la gestió, manteniment
i conservació posterior.

També s'aprovà prorrogar per un any
el contacte de l'auxiliar administrativa
Magdalena Grau, i que finalitza el dia 19
de Març.

S'aprovà la proposta del Sr. Batle de
ratificar l'acceptació de terrenys neces-
saris per la prolongació del carrer Marga-
lida Sintes fins al camí dels Rafals fetes
pels propietaris Francisca Moranta Marto-
rell, Joan Martí Martorell i els esposos
Gabriel Horrach Capó i Maria Coll Bauzá.
Han de córrer a càrrec de l'Ajuntament les
obres d'asfaltat, voravies, aigües pota-
bles i pluvials i enllumenat.

També s'acordà ratificar el conveni
urbanístic amb el Sr. Salvador Beltran
García-Ruiz. Segons dit conveni, a canvi
de classificar com zona d'edificació ex-
tensiva baixa la finca de Es Pedregueret,
dit senyor cedirà a l'Ajuntament un solar
colindant amb el Poliesportiu, els
terrenys necessaris per ampliar a 10
metres el vial d'accés a dit Poliesportiu,
i els terrenys per a zona verda a la can-
tonada del Carrer Salvador Beltran i camí
al Poliesportiu.

Després informà el Sr. Batle que el
repetidor de televisió local ja emet la
senyal de Tele-5 i després d'aprovar-se
diverses certificacions d'obres, s'aixecà

la sessió. 11

SESSIO EXTRAORDINARIA DIA 23 DE MARÇ.-

Primerament es donà lectura a la
correspondència i disposicions oficials
rebudes, entre les quals destaca la inclu-
sió en el Pla Territorial d'equipaments
Esportius del Consell Insular de Mallorca
per l'actual any 1.991, de les obres
d'adecentament de tribunes i zona lateral
del camp de futbol i de dependències
annexes per magatzem i serveis del Polies-
portiu Municipal.

Es donà compte de la liquidació del
Pressupost General de 1.990 i que ofereix
el següent resum:

Existència a caixa 31-12-90	3.447.858 pts
Reste per cobrar 31-12-90	2.589.333 pts

Total	6.037.191 pts
Restes per pagar 31-12-90	566.284 pts

Superàvit ...	5.407.907 pts
---------------	---------------

Després d'aprovar algunes connexions
a les xarxes d'aigües potable i residuals,
es concediren els següents permisos
d'obres:

Al Sr. Lluís Valicaneras Oliver per fer un
aljub a Son Bosca.

Al Sr. Jaume Prats Garriga per acondicio-
nar una cotxera al Carrer de Sa Costa.

Al Sr. Jaume Estrany Canudes per canviar
teulada a la seva casa del carrer Massane-
lla, condicionat a que renunciï a l'incen-
dent de valor d'expropiació.

Al Sr. Bernat Martorell Mateu, per cobrir
amb teulada un porxo a la seva finca de
Montaura.

Als Srs. Josep Moranta Mateu, Guillem Pons
Alba i Maria Coll Morro per col·locar pos-
tes d'electricitat i fer una caseta per
comptadors a la zona de Can Gallina.

Al Sr. Jaume Solivellas, per fer un local
al carrer de Sa Font.

A Mankors S.L., per fer l'estructura de la
planta baixa, pis i teulada a un trast del
carrer Sa Creu.

S'aprovà el conveni marc de col·labo-
ració en matèria de Serveis Socials entre
la Consellaria de Sanitat i Seguretat So-
cial del Govern Balear, el Consell Insular
de Mallorca i aquest Ajuntament.

S'aprovà l'adhesió com a membre fun-
dador, amb tots els deures i drets que
pertenecien a la Fundació Serra de Tramun-
ta pel Desenvolupament Leader.

Igualment s'aprovà informar favora-
blement la sol·licitud presentada per D.
Guillem Morro Mora, per instal·lar una
cafeteria al carrer Massanella, n.º 14.

ARA HA FET VINT ANYS...

A Mancor durant el primer trimestre de 1971 succeïren els següents esdeveniments:

A les beneïdes de la festa de Sant Antoni es donà el primer premi a la carrossa "La Papallona" de Na Margarida Prats i el segon a "Les Matances" d'un grup d'amics. Un parell de mules portades per Sebastià Bonafé s'emportà el premi dedicat a animals, la comparsa "Les Noces" el destinat a premiar el millor grup còmic i, finalment les nines disfressades de pageses de la carrossa de Can Massip com els millors vestits mallorquins.

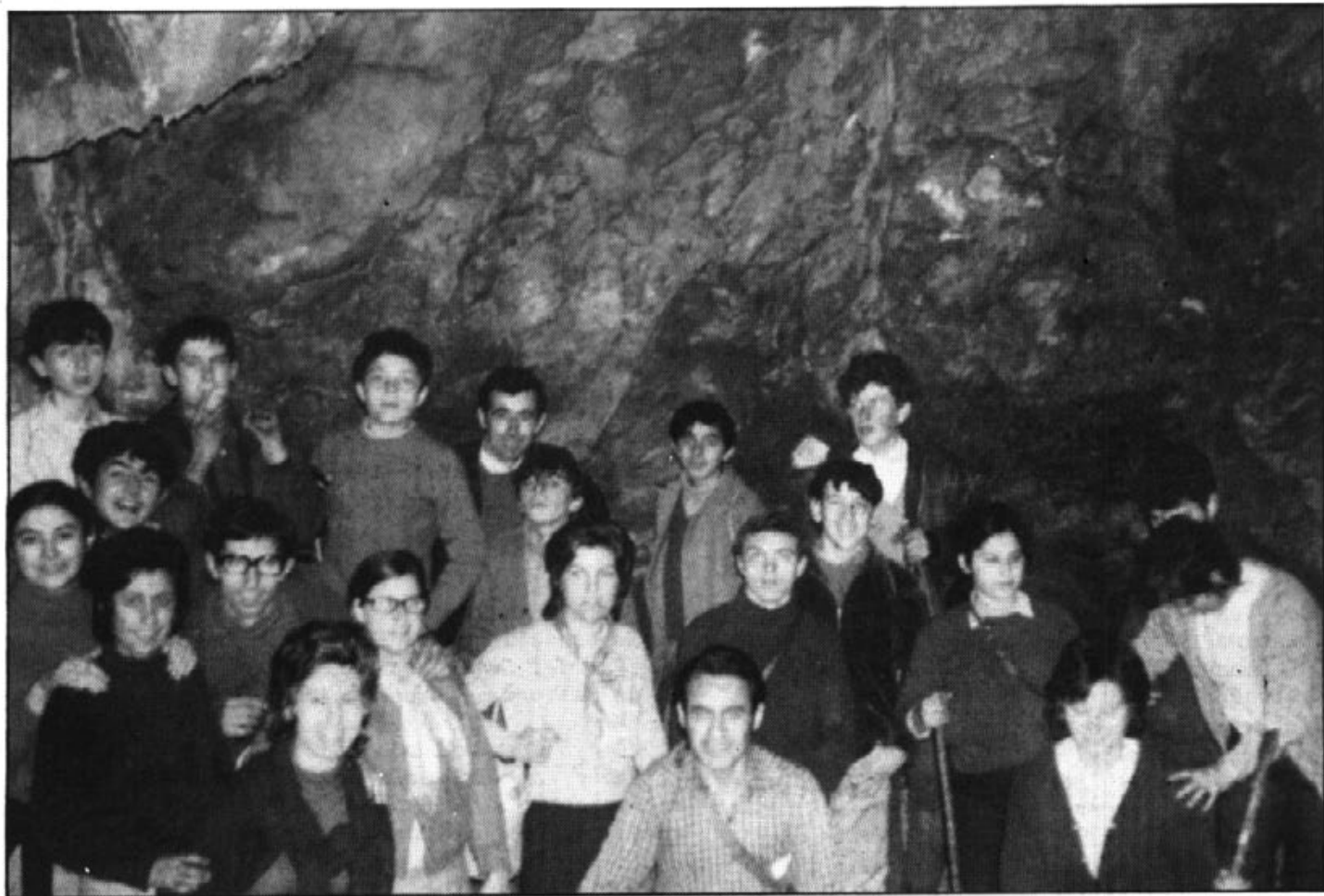
El dia 7 de febrer prengueren possessió dels seus càrrecs els regidors Jaume Arrom Martorell, Gabriel Pocoví Pou i Francesca Pericàs Amengual, elegits a les eleccions "orgàniques" de l'últim mes de desembre.

El dia de Sant Josep, que aleshores era festiu, els socis del Tele-Club feren una excursió a la cova d'Almadrà, on està presa la fotografia que acompanyam, a la cova dels Moros i als Arcs d'En Fontanet. La puja féu que arribassin a Mancor ben remullats.

El dia 19 de gener va néixer Antònia Bernad Mateu, filla de Guillem i Rosa i el dia 4 de febrer fou el naixement de Gabriel Martorell Pol, fill de Gabriel i Margarida.

El dia 7 de febrer, a la Porciúncula, es casaren la mancorina Coloma Reynés Mateu amb el llosetí Rafael González Mir.

(De "Nuestro Pueblo").

MANCOR DE LA VALL

Tras la presión popular el alcalde Biel Pocoví se presenta a la reelección

Biel Pocoví, encabezará la lista «Mancorins Independents». (Foto: ANDRES QUETGLAS).

Definitivamente, Gabriel Pocoví, tras la presión de 400 personas que se manifestaron el pasado viernes exigiendo al alcalde que se presente a la reelección, acaba de confirmar su decisión de no retirarse y encabezar la lista o candidatura Mancorins Independents.

Biel Pocoví, de Unió Mollorquina, quien tras doce años en el cargo de alcalde y veinte dentro del Consistorio había anunciado a sus convecinos la decisión de no presentarse a la reelección.

La reacción de la población, 965 habitantes no se dejó esperar, organizándose una manifestación por las calles solicitando la continuidad del alcalde.

En la Plaça del Ayuntamiento, los vecinos, con sus gritos y vítores a favor de Pocoví junto con innumerables pancartas, lograron la presencia del alcalde que desde el balcón de la Casa Consistorial, explicó nuevamente las razones que le obligaban a tomar esta de-

terminación de no presentarse a los próximos comicios, razones que una y otra vez sus convecinos no aceptaron hasta el extremo de que Pocoví se comprometió a plantearse de nuevo la cuestión, anunciando que el lunes siguiente daría su respuesta definitiva.

De esta forma, el pasado lunes, Pocoví manifestaba que el apoyo popular manifestado en las calles y ante el Ayuntamiento me han hecho cambiar de opinión y en consecuencia tras dejar la militancia en Unió Mollorquina, se presentará como cabeza de lista de «Mancorins Independents».

El alcalde manifestó a Dijous que no esperaba la reacción ni la presión popular de mis conciudadanos, una presión que en un principio me impidió el afirmar rotundamente la despedida.

Biel Pocoví se define como un representante del pueblo, un alcalde que necesita de la ayuda y colaboración de los ciudadanos. Sobre su baja en UM, Pocoví comenta que mi «lealtad a Jeroni Albertí» es más importante que otras cuestiones.

ANDRES QUETGLAS

**Alguien que usted ama
puede necesitar sangre para vivir.
Hágase donante.**

ASOCIACION DE HERMANDADES DE DONANTES DE SANGRE DE BALEARES

DE CA NOSTRA...

LLENGUA.-

La vocal neutra àtona.

La vocal neutra, com vàrem veure, s'escriu amb *a* o amb *e*, per exemple, *ca-sa*, *pa-re*.

Quan aquest so neutra està referit a una vocal àtona (no accentuada), cal tenir present les següents regles per poder escriure correctament *a* o *e*.

1.- Els noms femenins, acabats en neutra àtona, es solen escriure en *a*, *pluja*, *cadira*. Però hi ha alguns femenins que s'escriuen en *e*, *mare*, *torre*, *imatge*, *febre*, etc...

2.- Els masculins, acabats en neutra àtona, es solen escriure en *e*, *pare*, *pebre*. Però també hi ha noms masculins que s'escriuen en *a*, *pceta*, *problema*, *cometa*, *profeta*, etc...

3.- Les paraules acabades en vocal neutra, fan el plural en *-es*. Així, *coca*, *coques*; *mare*, *mares*; *pare*, *pares*; *problema*, *problemes*.

4.- Les formes verbals, acabades en vocal neutra, s'escriuen amb *a*, *ell canta*. Però si la vocal va seguida de consonant i també en els infinitius, s'escriu amb *e*, *ells canten*, *escriure*, *córrer*.

5.- En els mots derivats, el seu radical s'escriu amb *a*, *e*, segons el seu primitiu, *taulada* de *taula*, *teulada* de *teula*. Així i tot hi ha algunes excepcions.

6.- En general es pot tenir en compte que la nostra llengua i el castellà, com a derivats del llatí, es solen correspondre en escriure *a*, *e*, *camell* - *camello*, *paper* - *papel*. Hi ha excepcions, per exemple: *enyorar* - *añorar*, *treball* - *trabajo*; n'hi ha més.

La vocal o.

Anam a veure la vocal *o* àtona que a certs indrets es tanca en *u*,

encara que sempre s'ha d'escriure amb *o*, *molí*, es pronuncia *mulí*. Això succeeix a Menorca, Eivissa, a la ciutat de Sóller, a altres llocs si bé no en tots els casos. Per escriure bé cal tenir present les següents normes:

1.- En el radical dels mots derivats, escriurem *o* o *u* segons el primitiu, *molí* de *mola*, *fluixet* de *fluix*. En els verbs es convenient canviar el temps en què es tengui dubte, per un altre on aparegui la *o* - *u*, en posició tònica, ex. *posarem* - ell *posa*, *obrirem* - ell *obri*. Hi ha unes poques excepcions.

2.- També, com hem dit parlant de la vocal neutra, tendrem en compte que el castellà i el català solen coincidir en l'ús de la *o* - *u*. *Formiga* - *hormiga*; *bullir* - *bullir*, etc...

PARLEM COM CAL.-

Gran, major, menor, menut, petit:

Gran: "arribar a un grau avançat de creixença o edat", "de dimensions que excedeixen a la mida ordinària", "el de més edat".

Major: "més gran", "el principal o la cosa principal".

Ex. Aquest home s'ha fet *gran* però no és el *major*.

Menor: "el més petit", "el menys important o la cosa menys important", "més petit".

Menut: "de poc volum", "de poca importància".

Petit: "de dimensions que no arriben a la mida ordinària", "el de més poca edat", "el més disminuït". Ex. És el *menor* dels germans, però no és el més *petit*. El canet és *menut*.

VOCABULARI.-

Cadufa = Jarrita.

Olleta = Puchero.

Greixonera = Cazuela.

Rostidora = Asador.

Pedaç de cuina = Rodilla.

Cercapous = Rebañadera.

Giradora = Paleta.

Fenyedor = Hitero.

Alambí = Alambique.
Tallant = Cortadera.
Barral = Garrafa.

La llengua, feina de tots

FESTES I ESDEVENIMENTS.-

Hem passat les Festes de Pasqua, enguany molt primerenques, i acabarem el trimestre, a finals de juny, amb les Festes Patronals de Sant Joan Baptista.

Les festes més importants seran:

Dia 23 d'abril, Sant Jordi, es celebra el *Dia del Llibre*.

Dia 27 d'abril, la Mare de Déu de Montserrat, Patrona de Catalunya.

Dia 1 de maig, festa de Sant Josep Obrer, *festa dels treballadors*.

H A N A S C U T U N G R U P : S.A.

* P O P - R O C K *

Gairebé tots ens coneixíem, però per un si acàs, digau-nos: Qui formau el grup?.

Bé, som cinc: En Xavier de "Can Mameta", en Guillem "Loquillo", Pere Massanet, Jaume "Gallineta" i Joan de "Can Tallades".

És una pregunta obligada. Com surt la idea del grup S.A.?

Diu en Xavier: "En Joan Alba i jo teníem dins es cap la idea de formar un grup. No podia ésser que a Mancor només hi hagués "Mitja Lluna".

Jo sabia que en Jaume tocava sa guitarra. Vaig parlar amb en Guillem i digué que tocaria sa bateria, encara que no en sabia. Després faltava un baix, i encara que fos difícil aconseguiríem que en Joan el tocàs i no la guitarra.

DIA 5 DE MAIG, *Diada de l'esplai a Mancor de la Vall!!*
Dia 9 de maig, festa de l'Ascensió.

Dia 14 de maig, Sant Macià, abans era el 24 de febrer.

Dia 15 de maig, Sant Isidre Llaurador.

Dia 19 de maig, Festa de Pentecostés, Pasqua Granada.

Dia 30 de maig, festa del Corpus.

Entre el mes de maig i principis de juny hi haurà *les festes de les Primeres Comunions*.

En el mes de juny, a més de la nostra festa patronal de Sant Joan, hi trobam les Festes de Sant Pere i de Sant Marçal.

El dia 21 de juny, quan el sol estigui a Càncer, a les 21 hores i 19 minuts, començarà l'ESTIU.

Els estudiants s'hauran d'enfrontar amb les proves de fi de curs i amb els resultats de tot un curs de treball o de ganduleria.

Jaume Gual Mora.

Aleshores només faltava un vocalista. Vàrem conèixer a En Pere que és de Lloseta, i poc a poc ens posàrem a fer renou i aprendre a tocar instruments.

Totes les coses tenen les seves dificultats, amb quines vos heu trobat a l'hora de començar?.

* P O P - R O C K * H A N A S C U T U N G R U P : S.A.

Primer de tot convèncer a en Joan perquè tocàs el baix, després aprendre a tocar bé els instruments i també trobar un local pels assaigs, però son pare d'en Joan ens ho deixà damunt sa fusteria de Can Tallades.

I pel que fa als instruments?

El problema és que són molt costosos. Però per tocar-los, amb el temps els anam dominant.

Què tal duis el tema dels assaigs?

Ho duim bastant bé. Tocam els capvespres dels caps de setmana. Amb els veïnats hi ha problemes, sobretot d'estiu perquè hem de tenir obert i senten renou i es queixen un poc. Ara bé, també hi ha qui ens recolza. De totes maneres volem agrair als que ens recolzen i demanam als altres que ens sàpiguen comprendre si molestem un poc.

Com a músics que sou. On vos heu format com a tals, tocàveu abans amb altres grups?

Grups, no. Tocàvem pel nostre compte a ca nostra, perquè duim sa música dins el cos. S'ha de dir que ho feim amb uns instruments no gaire bons, com ses fustes de sa bateria d'en Guillem.

A més del suport incondicional del públic mancorí, en teniu per part de qualque estament o institució?

No. Ningú ens ajuda econòmicament. Queden bé amb nosaltres quan actuem a qualque lloc, però res més. Per poder-nos pagar els instruments i equip de so, ens cercam els medis nosaltres. De totes maneres agraïm a sa gent que ens ha cridat, com per exemple es Casal de Cultura, Es Llamp, Es Forn, etc... perquè així ens donam a conèixer.

Sabem que teniu previst una maqueta. Què tal teniu aquest tema?

Una maqueta val molts do-

blers, -diuen ben convençuts- i ara encara hem de completar l'equip propi de música per poder tocar millor. Després ja ho veurem, de totes formes encara està molt enfora.

Ara no és temps de gaire actuacions. Com ho teniu en aquest moment?

Per ara estam bastant sol·licitats, encara que som un grup jove i no volem saturar el públic.

Com a conjunt, trobau que encara vos manca algun instrument?

Ens falta un teclat, però tal vegada prest en tindrem un.

La gent de Mancor que no és tan jove, vos ve a veure?

Sí, venen a veure'ns. Ara bé, hem de dir que nosaltres no feim música per a ells. Només tenim pràcticament dues cançons que els poden agradar "Perfidia" i "Bésame mucho", però estam mirant de fer més temes. Del que es queixen sempre és de què tenim sa música massa forta.

Cançons vostre pròpies en teniu moltes?

Sí. En tenim més de nostres que dels altres. Amb això volem agrair a sa gent que ens duu lletres perquè nosaltres hi posem sa música, Gràcies.

On teniu els problemes a l'hora de fer les cançons?

Sa lletra no és problema, ens inspiram en qualsevol cosa. En Canvi sa música, o sia els acords, puntejos i ritme són més difícils de fer.

Amb quin tipus de música vos identifiqueu?

Tots contesten de cop i plegats: Pop-rokc, es a dir, un tipus de música animada, que doni marxa al cos.

Ara que veis els mancorins de damunt l'escenari, què opinau d'aquest públic?

En primer lloc està molt bé, ens anima molt i els ho hem d'agrar. Així i tot hem de dir que és un poc aturat, un poc fred en general, encara que hi ha grupets que sí que ho són molt marxosos, sobretot grupets joves.

Pel que veig el vostre públic és molt jove, entre 15 i 17 anys. En canvi el públic de més edat, com vosaltres deis, per entendre'ns, com és aquest públic?

Realment és un públic molt marxós. Sempre hi ha una gent més animada que s'altra i això es veu a les actuacions. Encara que ens agradaria que sortissin més a ballar. Ara bé, hem de recalcar que això passa a tots els pobles.

En el moment de sortir a l'escenari, sentiu por o vergonya?

Vergonya i por no. El que tenim són nervis i això és normal, encara que només són els primers minuts.

Heu fet poques actuacions, però de quina en teniu més bon record?

De sa primera, naturalment, ja que hi havia molta gent i ens animava a tope. A més ens ho passàrem molt bé, com diu en Xavier: "Si qualcú bé ho vol passar, que compri un micro i es posi a cantar.

Contau-nos algunes anècdotes de les vostres actuacions?

Sí. En Xavi que ens salta valles per damunt s'escenari amb sa guitarra i pega qualche esclat en es Casal. En Guillem que de tant fort que pega a sa bateria, aquesta li vol fugir. També recordam el dia que al Casal de Cultura es va rompre un altaveu i no se sentia bé, i per rematar, el baix també es va aturar, va ésser un desastre.

Quines cançons vos agrada tocar més?

Ens agraden totes ses que feim, però més "Vuelve conmigo", "Colombina", "Sa padrina", "Vespre de Guiris", etc... Però d'entre totes, n'hi ha una que destaca: "Qué fue de mí", que va ser sa primera que vàrem fer, sempre ens recordarem.

Per acabar ens podríeu respondre a unes qüestions curtes:

Grups preferits?

Pink Floyd, The Beatles, Elvis Presley (del estrangers). Héroes del silencio, Loquillo, Burning (dels espanyols). Estepes i Tomeu Penya (dels mallorquins).

Escenari on tocaríeu?

A qualsevol. No, plaça Major de Palma.

Un cantant?

El de Héroes del silencio.

Un directe?

Concert de "El último de la fila".

Un cantautor?

Joaquín Sabina.

Tipus de música?

Rock.

Hora per fer música?

Mitjanit.

Voleu afegir res més?

Ens agradaria donar les gràcies a molta gent, no bastaria sa revista, però sobretot a En Jaume Grau, per perdre temps amb nosaltres. A En Xiroques per la seva ajuda. A En Miquel Bassó per deixar-nos el baix. A en Bernat Mateu per sa bateria i a tothom que ens ha recolzat.

No volem que ningú es senti ofès si no el citam, per això el nostre agraïment a tothom. També donam les gràcies a sa revista MONTAURA per donar-nos a conèixer un poc més.

Juan Pedro Casillas.

IRRESISTIBLE ROCK

ANTONIA FRONTERA MARTORELL "Polleta"

Era el dia 12 de març, es deixaven sentir els darrers rigors de l'hivern però feia un sol meravellós. Poc abans de les cinc de l'horabaixa, enfilàrem el carrer del Metge Mateu, passàrem pel carrer de Biniarroi i des Cine, en direcció cap al Casal de Cultura. Ens aturàrem abans al Carrer del Bisbe Nadal perquè allà, a Ca's Pollet, ens esperava una joveneta, madò Antònia. Tot un seguit de pensaments i vivències de la meua infantesa es feren present de cop. Molt sovint passava el dia a ca sa padrina de Ca Na Rotgera amb les meves ties i no tornava a ca-meva fins a ben entrada de fosca. Madò Antònia vivia just al costat i la família de la meua mare es feia molt amb la de Ca's Pollet. Els

fills d'una i altra, que eren més o manco de la mateixa edat, eren molt amics. També era molt normal que s'intercanviassin objectes segons les necessitats d'uns o altres.

Ens va rebre na Catalina la seva filla. Madò Antònia ens esperava tota admesa, just devora la camilla. Tenia la cara més vermella que una tomàtica i semblava més sana que un gra d'all. De no ajudar-se amb un bastó, quan es va aixecar per fer-li les fotografies, hauríem dit que el temps per a ella no havia passat. Es conserva amb salut i sobretot amb el cap ben clar i recordant el seu passat. Ens acomodàrem just al seu costat, arranjàrem el cassette, i encetàrem la conversa.

Recordau, madò Antònia, quants anys teniu?

Sí. En vaig fer noranta abans de Nadal, vaig néixer el dia 17 de desembre de 1900.

A quina casa del poble vàreu néixer?

A Massanella. Es meus pares hi estaven per hortolans. Vivíem a s'hort, just més avall de ses cases.

Tenguéreu molts de germans?

Vàrem ésser deu.

Els vostres pares eren de Mancor?

Ma mare, en pau descansi, era de Can Figuera i mon pare era de Sòller, no em recorda com va venir ni com es varen conèixer. Era un home gros.

Quina éreu entre els germans, dels majors o de les petites?

Mu mare en va tenir catorze, se'n moriren quatre i en quedaren deu. Jo era de ses petites, bessona amb sa de Sa Bodega que nomia Francesca. Érem ses que feia dotze i tretze, darrera noltros va tenir en Salvador, que va ésser es darrer.

Visquéreu molts anys a s'hort de Massanella, quina feina feien els vostres pares allà?

Feien hortalissa, sembraven faves, cava-ven i altres feines de s'hort. Quan mos n'anàrem es meu germà major se'n va anar a Bons Aires, ja no el tornàrem veure i no hem sabut res mai més d'ell.

De petita anàreu a escola?

No. No hi anàvem, llavors. Només, de més grandeta, vaig anar-hi un poc a escola, de-vers mig any, allò no va suposar res. Sí que record el dia que deixàrem Massanella i per venir a Mancor. Ho férem amb un carretet,

tocant un pandero. Estàrem un any en aquesta casa on som ara. Llavors a Son Collell venguérem a cercar-nos per estar d'hortolans. Hi estàrem un parell d'anys. Jo em vaig casar a Son Collell.

L'amo En Tomeu, es vostre espòs, era de Mancor?

No. Era de Selva. Mos coneguèrem i ens casàrem quan ell feia es Servei Militar a Inca. Jo tenia denou anys.

On passàreu a viure després de casats?

Vivíem a ca nostra, a Son Collell. No podíem fer mobles, érem pobrets i es meus pares mos ajudaven. Es meu home encara havia de continuar es Servei Militar. Jo feia feina a s'hort amb es meus pares i em mantenien.

Quan va acabar el Servei Militar, quina feina va fer l'amo en Tomeu?

Anava a sa mina, era miner. Menjàvem a ca nostra i estàvem a ca nostra. Hi vaig tenir es meu fill major, en Miquel. Llavors llogàrem una caseteta, allà a ca sa Costitxereta, just devora Son Collell. Aquesta casa està tancada, just més amunt de sa Bodegueta. Jo continuava fent feina a Son Collell i en Tomeu a sa mina.

Quants de fills heu tengut?

Nou. Són tots vius menys na Francesca. Tampoc en morí cap essent petit. Tots suraren i subsistiren.

De Ca sa Costitxera, passàreu ja a viure aquí?

No. D'allà, passàrem a Ca Sa Mieta, just passat Son Collell a l'esquerra mateixa, anant cap a Can Quint. Hi estava una dona vella. Aquí estava tancat, i es meu germà em deia: "hi podies estar, tanmateix estarà tancat". Hi

venguérem i no ens hem mogut més.

Ara volem que ens recordeu els anys de després de la guerra, anys de fam i penúria, contau-nos qualche cosa d'aquell temps?

Ja pots suposar amb nou fills, tots petits. Per donar-los menjar, es meu home anava a sa mina i jo anava a collir, m'aixecava ben dematí, devers les quatre, i cuinava faves o monges. Quan ho tenia cuit ho deixava i me'n duia per dinar. Collia a Es Rafals. Ets al·lots petits quedaven aquí. Ses dues nines venien amb jo, tant si hi havia calabruix com neu, i es nins més grandets anaven a fer feina a Inca. Però no guanyaven res aleshores. Hi havia molta misèria. Ells no coneixien es bitllets de mil pessetes.

Recordau haver anat a cercar queviures a altres llocs?

Sí. Vaig anar a Sa Pobla i vaig comprar un pa. Quan vaig arribar, tots m'enrevoltaren i estaven contents, però amb una llesca a cada un vaig acabar-lo. També vaig dur mongetes i les me prengueren, perquè no volien que se'n duguessin res.

Foren uns anys molt terribles, de molta fam?

Sí. Amb sa teva padrina, feia nou pans cada setmana. Era més endavant, quan ja hi havia més. Sa teva padrina estava al costat. De bon matí em tocava a sa paret o jo li tocava; mos aixecàvem devers les quatre, mos posàvem a pastar, fèiem nou pans cada una, tenia un forn gros on n'hi cabien devuit. Moltes vegades, haviem de pastar i no teníem aigua i, amb una bona fosca, partíem a sa font a cercar una gerra d'aigua. Quan haviem tret es pa, preparàvem sa

senalleta i mos n'anàvem a fer feina, a collir.

Després l'amo en Tomeu, va anar a fer feina a Es Rafals i parava lloses, què em deis?

Va deixar sa mina, perquè jo passava pena perquè sempre hi havia desgràcies. L'amo des Rafals li va dir per anar a parar lloses, es va deixar de sa mina i va anar allà. Trascava per tot Es Rafals, parant lloses. A vegades en duia de tords mitja sequeta. Jo vaig anar a fer uns exercicis a Santa Llúcia, hi vaig anar per dues vegades, quan jo era a fer exercicis era quan agafava més tords. Però agafava també qualche banyer ben gros, perquè havia d'aguantar ruixats i tempestes fortes.

Què valia llavors un tord?

Oh, res. dues pessetes i més endavant un duro. No en veníem a dotzenes perquè a Mancor hi havia molta gent que n'agafava.

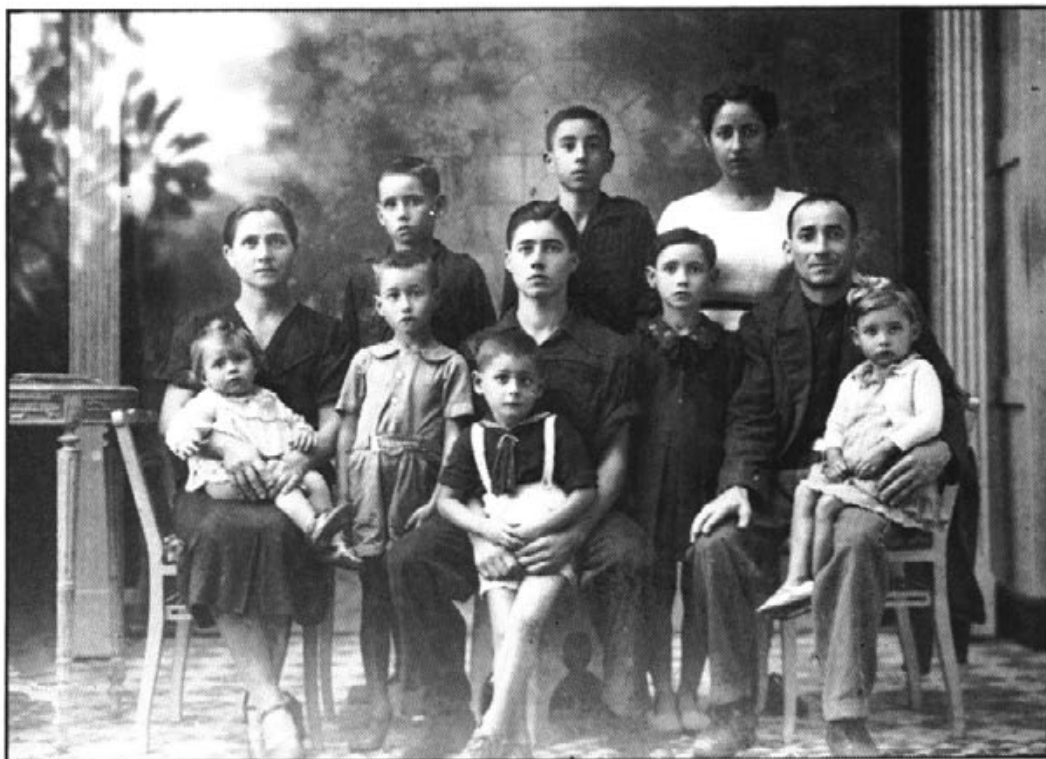
Quan no hi havia tords, quina feina feia?

Anava a fer feina si qualcú el llogava, feia qualche jornal.

Encara que fou molt trist, ens agradaria que ens contàssiu com visquéreu el dia que tengué l'accident la vostra filla Francesca, la vostra néta i el fill Toni?

Sí. Jo feia feina a Es Rafals, collíem oliva, era d'hivern. Record que tot es dia va fer brusca. Estàvem just baix des pou des Rafals abans de ses cases. Va pujar un home, en Bernat de sa Botiga Nova. Va dir: "Què hi hauria sa pollleta? -Sí, què hi ha res de nou?. Convé que davallem perquè na Francesca ha caigut". Jo tot d'una degut a que tenien una Agència i tenien una escala molt llarga darrera es corral, vaig pensar que hauria caigut de s'escala i s'hauria romput una cama o un braç. Vaig baixar a Mancor i una nina de Can Soler em va acompanyar a Inca, ningú

no em deia res. Quan vaig ésser davant ca seva ho vaig trobar tot cremat, portes cremades i no hi havia ningú. Davant ses meves exclamacions, es veinats em digueren: "¿Què sou sa mare?. Sí vaig dir, a on són?". Se'ls n'havien duit a Palma a una clínica, estaven tots tres dins una habitació, en Toni na Francesca i sa nina. Quan vaig arribar vaig exclamar: "Filla meva, què estàs bé?. Sí, mu mare," -va respondre-. Va ser sa primera i sa darrera paraula. Sa nina quan em va veure va dir: "Padrineta, donau-me pinya". Ses monges em digueren no els doneu res. No em va dir altra paraula. En Toni em mirava, i, encara que tengués molt de mal, es veu que el foc no li havia entrat per dedins, a elles sí les s'endugueren i moriren tot d'una. En Toni no volia que em mogué de devora ell i em demanava on eren elles, jo li havia de dir mentides. Va ésser molt trist. Se'ls endugueren al cementiri

ANTONIA FRONTERA MARTORELL "Polleta"

amb sa música, va ser molt trist. (Madò Antònia no pot retenir les seves llàgrimes).

Quan està més tranquil·la, continua. Vull dir unes paraules d'agraïment al meu gendre, en Joan Gual, he caigut bé, m'han volgut molt de bé, sempre s'han preocupat de tota sa família. No venien mai que no em duguessin recapte de menjar, sobretot de porc. Tenien una manança, que ara ja ha donat als seus fills. M'han tractat sempre com si fos la seva mare, tant ell com la seva dona.

Passem a un altre aspecte de la vida del carrer, ses xerrades a la fresca, les recordau?

Sí. Mos reuníem totes, madò Marranxa, sa teva padrina, de Can Pep Patró, tots. Contàvem fets i coses, sobretot d'estiu, sèiem amb una cadireta defora. Jo deia als meus fills: "Anau-vos-

ne i no vengueu a berrenar, perquè no tenim pa, ni tenim res" ¡Què es de trist, això! (els seus ulls tornen espirejar fort, recordant aquell passat). Així i tot venien i jo matava es cop davant ses veïnades i com que sempre m'ha agradat riure els deia: "Tu, què vols xocolata, botifarró, sobrassada, formatge...?". Elles deien: "Mirau, quin paper els fa a aquests nins". Com no l'havia de fer i no hi havia més remei. Eren temps de penúria, no hi havia res.

Recordau algun fet important del que passàveu aleshores?

Sí. Es meu home, quan cobrava de sa mina, a vegades s'estotjava algun dobler, i l'amagava. Va passar un home, que anava comprant ferro i llau-na vella. En Tomeu tenia un llum de carburo vell de sa mina. Vaig pensar, ara que passa aquest home almanco

faré un parell de pessetes, vendré aquest llum vell. "D'aquest llum què m'heu de dar?. Digué: Sis pessetes". Li vaig donar. Sense saber-ho havia baratat un llum i tres-centes pessetes per sis pessetes. Es meu home, quan va venir s'horabaixa, em digué: "I aquell llum, on és?. L'he venut, li vaig dir. Cap com aquesta, vol dir l'has venut?. Sí no tenia cap dobler i he fet sis pessetes". Diu: "I jo n'hi tenia tres-centes. Oh estimada meva!". Se'n va anar tot enfadat. Jo, amb madò Lluçia em vaig anar a cercar aquell home per veure si trobava el llum. Tot va ser en va, no vaig poder recuperar-lo. ¡Quina feta!.

L'amo en Tomeu, fa molts anys que va morir?.

Dia primer de maig en farà cinc. Així mateix vàrem viure molts anys plegats.

Què feis ara en un dia normal?.

M'aixec tard. Na Catalina fa ses feines i em tracta molt bé. Venen veïnades i amigues a veure'm. Pas el temps. Devers les 10 del vespre em vaig a dormir. No mir molt sa TV. perquè no hi veig molt.

En aquest moment intervé la seva filla Catalina i diu: "Mumare no contau sa feta de s'olla de ses faves?".

Oh, sí, diu ella. Era quan encara els fills majors anaven a l'oca a fer feina i quan arribaven tenien gana, n'Antònia, en Tomeu, en Miquel. Jo no sabia què fer per menjar. Tenia faves i vaig dir ara cuinaré una bona olla de faves. Pa no, perquè no n'hi havia, només menjàvem moniatos. Pos s'olla al foc en terra, vaig atiar es foc i trob ses faves darrera jo, totes en terra, s'olla s'havia esculat. Arribaren ells

i digueren: "Mu mare, què ja teniu es sopar cuit?. Fills meus, assenyem-nos en nom del Pare i del Fill i anem a jeure, no podem sopar, s'olla s'ha esculat". (Madò Antònia no pot retenir altra volta les llàgrimes). Hem passat moltes calamitats.

Quants néts teniu?.

(Ha de demanar ajuda a la seva filla Catalina). En Miquel té tres fills, dos en Joan, a Selva, quatre, quatre na Catalina, en Toni un, i en Jordi dos, total setze.

Ja que teniu tants de néts, em podríeu dir què pensau del jovent d'avui en dia?.

Són tan diferents del nostre temps. Em costa acceptar que no siguin com abans, però no queda més remei. Es meus fills mateixos em diuen: "Mu mare, ara és diferent, no són com noltros. Ara s'ha de viure una altra vida". El món ha fet un tomb tant i tant gros. A vegades quasi no ho puc suportar. Però don gràcies al Bon Jesús perquè he arribat a aquesta edat, vaig poder fer ses noces d'or amb es meu espòs. Varen venir D. Toni i D. Manuel i digueren, això no bastarà per res, llavors veieren tot el que

estava preparat i quedaren esglaiats. Era, més o manco, l'any 1969. Va venir molta gent, també es meu gendre en Joan Gual.

Finalment, com a sa padrina de Mancor, voldríeu dir qualque cosa a través de sa revista MONTAURA?.

Sí. Que estiguin ben contents. Jo mateixa, l'any passat, que feren una festa, em cruixia com no ballava. Es qui cantava era en Toni Soler i un altre nebot den Gaspar de Santa Margalida. Sempre he estada des ball. Per Sant Joan, quan fan aquella festa des vells, no hi puc

consentir, ses cames no poden estar aturades. Si pogués em posaria a ballar.

Férem un parell de fotografies. Madò Antònia va cridar la seva filla Catalina i es va voler treure un batin que duia per estar més elegant.

Deixàrem a Madò Antònia i tornàrem cap a ca nostra. Amb en Biel de Son Nadal comentàrem l'entrevista i recordàrem com vivien els mancorins d'antany, en vertaderes necessitats, manca d'aliments i comoditats. Pareix que no han existit aquests

temps. Una mare de família nombrosa, una vida al servei dels demés, amb penes i alegries, sofriments més benestar. Però una mare contenta de viure els seus darrers anys i sempre satisfeta en el seu sofriment i en les mancances que la vida li ha reportat.

Un exemple per a les generacions d'avui que estan en l'abundància i no reparen en fer despeses molt sovint innecessàries però només per modernitat o perquè així ho fa el veïnat de més prop.

Jaume Gual Mora.

ELS DONANTS DE SANG: EXEMPLE DE SOLIDARITAT

En posar en marxa les instal·lacions del Banc de Sang Comunitari de Balears, envii una salutació molt especial a tot aquest ampli col·lectiu que són els donants altruïstes per rendir-los reconeixement públic per la labor humanitària que realitzen.

Si la sang no es pot fabricar, s'ha de donar voluntàriament. I quan aquesta donació generosa fa possible que, a

la nostra Comunitat, ningú no s'hagi mort per manca de sang, he de testimoniar-los la meua més sincera felicitació que faig extensiva a les Juntes Rectores d'Associacions i Germandats.

La meua felicitació també a les institucions que han fet possible una coordinació d'actuacions perquè aquest Banc Comunitari sigui avui una realitat. El Govern Balear, a través

de la Conselleria de Sanitat; el Ministeri de Sanitat, a través de l'Insalud; i la Creu Roja han sabut llimar les diferències per col·laborar en aquesta causa humanitària.

Faig una crida als qui encara no s'han incorporat a aquest col·lectiu de Donants de Sang. Vos deman que sigueu generosos en aquesta causa i que vos uniu a tots aquells qui ja en donen un poc

de la seva per als qui la necessiten amb urgència.

Avui en dones tu, demà una altra persona en pot donar per a tu.

Gabriel Cañellas Fons
President de la Comunitat Autònoma

BANC DE SANG
DE BALEARS

L'ESCOLA

Ha passat l'hivern i entrant dins la primavera podem fer un petit repàs a tot el que s'ha fet durant aquest fred i plujós trimestre.

Sant Antoni i els dimonis com cada any aparagueren el gener, hi va haver torrada i foc, cares pintades i festa. I com que una festa crida a l'altra després vingué el carnaval; el set de febrer tots sortirem a passejar-nos amb les disfresses que havíem confeccionat: dràcules, pirates, animals i tortugues, tothom va participar i ens ho passàrem d'allò més bé acabàrem amb una xocolatada a l'escola.

Els alumnes de setè i vuitè organitzaren el dia 8 de febrer una festa al Casal de Cultura per aconseguir diners pel seu viatge d'estudis, col·laborà amb ells el conjunt local "Societat Anònima" també aquest dia hi hagué algunes disfresses i ball.

Durant part d'aquest trimestre hem viscut amb angoixa i preocupació la guerra del golf i per aquest motiu el dia 30 de gener no celebràrem a l'escola la festa

del "dia mundial de la pau", però el dia que donaren la notícia de l'acabament del conflicte bèl·lic sortirem al carrer amb globus i missatges de pau que llançàrem a l'espai.

I ara a les portes de les vacances de Pasqua ens hem posat a fer crespells, dolços típics d'aquests dies i, que tant agraden als nins, són ells, els alumnes de tercer i quart qui us escriuen la recepta, així podreu provar de fer-los aquestes festes:

- 600 grs. de saïm
- 500 grs. de sucre
- 4 vermells d'ou
- 1 tassellet de taronjada
- 1 tassellet d'oli d'oliva
- i la farina (panades) que agafi

I esperant que aquesta primavera sigui assolellada i sense aigua ens despedim de tots vosaltres.

El claustre de professors.

CRESPELLS

Encara el tram

Noia del tram, tens l'esguard en el llibre,
i el full s'irisa

en veure's cobejat.

I el cobrador s'intriga si girarà el full:
sols per veure't els ulls!

Que les cames se't veuen

i la mitja és ben fina;

i tot el tram ets tu.

Però els ulls no se't veuen.

I la teva mà és clara

que fa rosa el teu cos de tafetà vermell,

i el teu mocadoret ha tornat de bugada.

Però els ulls no els sabem!

I si jo ara baixés? —Mai no et sabria els ulls...

Té, ara, ja he baixat!

Joan SALVAT-PAPASSEIT

L'irradiador del port i les gavines

A començaments de segle, vora el corrent que entenia la poesia com a experiència de cultura, sorgí el fenomen de les avantguardes. Els canvis socials i econòmics, la primera guerra mundial i l'adveniment de les masses havien de tenir el seu reflex en una literatura que fomentava la revolució en el llenguatge a través de l'anul·lació de les convencions: l'ordre i la continuïtat dels versos, la puntuació i fins i tot la temàtica. Entre els moviments avantguardistes, el Futurisme, iniciat l'any 1909 amb el manifest de l'escriptor italià Marinetti, pretenia adaptar l'expressió artística als avanços del món modern: els temes dignes d'esser cantats pel poeta ja no eren tan sols l'amor, la lluna i la naturalesa salvatge, sinó també les màquines, els cotxes, les grues, els motors, l'electricitat.

A aquesta estètica pertany una part de l'obra de Joan Salvat-Papasseit (Barcelona 1894-1924), sobretot els seus llibres *Poemea en ondes hertzianes* (1919) i *L'irradiador del port i les gavines* (1921). Al segon recull pertany el poema "Encara el tram". L'anècdota que explica és ben simple: el poeta contempla una al·lota que viatja en el tramvia llegint un llibre; li veu les cames, cobertes per mitges fines, les mans blanques... Però no aconsegueix de veure-li els ulls. Es tracta, doncs, d'una escena quotidiana, ambientada en un entorn urbà (representat pel tramvia i el seu cobrador). Salvat poetitza l'instant fent referència a allò que resta amagat: els ulls de la jove. Els versos tallats, l'abundància d'exclamacions i la vivesa del final contribueixen a crear un discurs dinàmic, característica definitiva dels corrents avantguardistes.

TOPONIMIA DOCUMENTADA (14)

CONIA (Mn)..- Hem trobat aquest topònim escrit a més com Conilla o Cunilla. A la vila de Manacor també hi ha possessions dites Conies Gran, Conies d'En Ferrer i Hort de Conies. També estan documentades l'alqueria de Ramon de Cunies a Felanitx i a l'alqueria d'En Cunies a Lluçmajor. Segons Coromines i Mascaró (ONOMASTICON CATALONIAE) aquests noms podrien venir de "cunicula" que significa galeria subterrània. El nom de la de Mancor podria referir-se a una petita galeria d'una font d'aigua. A l'any 1405 hi ha documentada la "vinya d'en Conilla", que era propietat de N'Esbert Soler (ARM RP 2006). A l'any 1556 hi trobam Conia d'En Pere Bennàsser que havia estat de N'Andreu Linars (ARM Prot. T-900). A l'any 1595 hi ha sis finques amb aquest nom (AMS Estims de dit any). A l'any 1698 són quatre les propietats i al 1764 són cinc (AMS). Els topònims Vinyegolar, So Na Piana, Casa de Vall, Son Jueu i Camp Redó són part de Conia.

CORRAL DE N'ANGEL (Mss). Segons un document del dia 2 de juliol de 1490 era propietat dels hereus d'Abrí Descallar (ARM Prot. T-31).

CORRAL D'EN MAJOL (Brr)..- El 10 de gener de 1563 documentat com Corral del Majol, era de Cecília, vídua de Berenguer Alorda. Confrontava amb camí de Biniarroí a Biniamar, terres de Pere Nadal Mateu i de Bernat Mateu (ARM Prot. T-53). Al 1594 es diu que és de la vídua de Mateva (AMS estims de dit any), segurament la mateixa propietària de l'any 1649, Francesca Mateu, vídua de Bartomeu Reus (ARM T-55). I segons els estims de 1764 era dels hereus de Pere Nadal Mateu (AMS).

CORTARADES, Ses (Mn. Mss)..- Era una part d'Escorca a l'any 1769, abans dit lo Arbassar, i propietat d'En Guillem Cifre. A l'any 1770 passa a poder de la família Mateu de Turixant (ARM Prot. P-238).

També es coneix amb aquest nom les parcel·lacions de la finca de Can Gallina i Puig de Son Picó, part de la possessió Son Fonollar de Massanella, propietat de Sebastià Massa, abans Riusech, fetes entre els anys 1851 i 1854, així com les porcions del Puig de Son Picó venudes a l'any 1852 per Antoni Coll (ARM Reg. Hipot. 261 i 262). Ara són coneguts aquests establits per "Ses Corterades Velles" per distingir-les de les també dites "Ses Corterades" als vint-i-set trossos que anaven del més petit de 147 destres al més gran de 1.371 destres, totalitzant 13.677 destres. Foren obligats a vendre'ls als propietaris de Massanella durant la II República per la "Junta Provincial de Reforma Agraria". Foren adjudicats el 2 de gener de 1935 i el seu valor anava de les 495 pts. a les 7.470 ptes. a pagar en terminis anuals (AMMV).

COSTA DE MASSANELLA, Sa (Mss)..- El 8 de novembre de 1369 era de Jaume Dolcet que hi establí un censal. Constava de vinya, figuerals i olivar i confrontava amb el Puig de Selva, en terres de Francesc Coch i en les dels Catllars (ARM Prot. T-14).

COSTES DE LA FONT RAFAL (Mss)..- Es citat aquest topònim el dia 9 de març de 1373 dient que eren propietat de la vídua de Pere Castlar (ARM Prot. T-16).

COSTETES, Ses (Mn)..- A l'any 1575 eren de Bartomeu Alorda i es diu que confronten amb camí de pobladors (ARM Port. P-244). A l'any 1636 eren de N'Andreu Morro (ARM Prot. P-246). A l'any 1764 hi havia quatre propietats amb aquest nom, essent la major la de Bernardí Cànaves (AMS Cadastre de dit any).

FONTS DOCUMENTALS:

AMMV: Arxiu Municipal de Mancor.

AMS: Arxiu Municipal de Selva.

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

Gabriel Fiol Mateu.

ESGLÉSIA LOCAL DECÀLEG DE LA SERENOR

El Papa Joan XXIII ens va deixar un decàleg de la serenitat. Diu així:

- 1.- "Només per avui intentaré viure exclusivament el dia, sense voler resoldre el problema de la meua vida tot d'una vegada.
- 2.- Només per avui cuidaré del meu aspecte cortès en els meus modes, no criticaré a ningú i no pretendré millorar a ningú més que a mi mateix.
- 3.- Només per avui seré feliç en la certesa de que he estat creat per a la felicitat, i no sols a l'altra món, sinó en aquest també.
- 4.- Només per avui m'adaptaré a les circumstàncies, sense pretenir que les circumstàncies s'adoptin a tots els meus desigs.
- 5.- Només per avui dedicaré 10 minuts del meu temps a una bona lectura: recordant que així com l'aliment és necessari per la vida del cos, així també la bona lectura és necessària per a la vida de l'ànima.
- 6.- Només per avui faré una bona acció i no ho diré a ningú.

- 7.- Només per avui faré, al manco, una cosa que no desig fer; i si me sentís ofès en els meus sentiments procuraré que ningú s'en doni compte.
- 8.- Només per avui me faré un programa detallat. Tal volta no el compliré en la seva totalitat, però el redactaré. I me guardaré de dues calamitats: la peresa i la indecissió.
- 9.- Només per avui creuré fermament -encara que les circumstàncies demostrin lo contrari- que la bona providència de Déu s'ocupa de jo com si ningú existís en el món.
10. Només per avui no tendré pors. De manera particular no tendré por de disfrutar de lo que és bell i de créixer en la bondat".

Que aquest decàleg de la serenor sigui com la llum nova de les Festes de Pasqua; com el començament d'un nou estil de vida de Jesús ressucitat, ple de serenitat i felicitat.

Bartomeu Fons.

ELS LLINATGES DELS MANCORINS (13)

GELABERT.- Llinatge d'arrel germànica, derivat de Gilabert o Gisilbert i que significa "sageta brillant". A Mancor apareix per primera vegada amb el bateig de Margalida, el dia 20 de febrer de 1689, filla de Pere Gelabert i Francesca Pou (AD I/108/B 11). Altra família que porta aquest llinatge a Mancor és la formada pels fills de Joan Gelabert d'Inca i de Jerònima Sampol de Mancor, el primer fill dels quals, Gabriel, fou batiat el 14 de novembre de 1.904 (AD Bap. Man.). Dita família és coneguda amb el sobrenom d'Inca.

GENESTAR.- Derivat de ginesta, nom de planta que en castellà és coneguda com "retama" que amb el sufix -ar, significa "camp de ginesta". A Mancor apareix documentat a la llista d'homes d'armes de 1359 a la qual hi ha Guillem Genestar (Rosselló). Aquest mateix nom és el del venedor d'una casa i hortal a Massanella a Antoni Martorell el 8 d'octubre de 1372. En el document es diu que és habitant de Mancor (ARM Protocol T-14).

GREG.- Més que un llinatge és probable que sia el nom d'origen dels seus portadors, ja que tots els que hem trobat documentats a Mancor eren esclaus o lliberts. L'activitat de la Companyia Catalana dels Almogàver a Grècia durant el segle XIV, amb l'establiment dels ducats de Neopàtria i Atenes, comportaren que als territoris de la corona catalano-aragonesa i zones d'influència arribassin molts d'esclaus grecs. A l'actual terme de Mancor hem trobat documentat Georgios Grec, qui a 7 de les Kallendes d'agost de 1337, essent ja llibert d'En P. Raussí de Biniarroi, comprà a Guillem de Quart i a Guillem Font una garriga al paratge dit Escorca de l'alqueria de Mancor. A 3 de les Idus de febrer de 1338 el mateix Guillem Font li ven una vinya i una garriga al lloc de Biniarroi (ARM Protocol T-4).

També hi ha notícies de Georgios Grec, llibert, i que havia estat esclau de Bernat de Suau i que a les Idus de maig de 1337 comprà dues cases amb hortal a Massanella que eren de la dona d'En Guereau de Suau de dit lloc (ARM Protocol T-4).

També hem trobat documentat en Costa Argent Grec, llibert d'En Francesc Coch de Massanella que a l'1 d'agost de 1353 vengué a Antoni Martorell un pati a dit lloc de Massanella (ARM Protocol T-9). Aquest llibert figura com home d'armes a la llista de la part forana de 1359 (Rosselló). El 13 de novembre de 1376, ja mort dit Costa sense haver fet testament, els seus béns passaren a propietat del Senyor Rei, per això el procurador reial procedí a encantar les seves cases a Massanella que confrontaven amb l'honor de Jaume Martorell, que les comprà, amb l'honor de Jaume Dolcet, amb l'honor de Bernat Collell, amb les Comunes de Massanella i amb camí reial (ARM AH 5369).

GUAL.- Derivat del germànic Waddald, procedent d'un radical que significa "caminar, passar a gual". A Mancor hem trobat documentat les següents famílies amb aquest llinatge. La formada per Guillem Gual de Selva i Francesca Rotger de Mancor, el primer fill dels quals nasqué el 30 de desembre de 1885 (AD I/60/Bap.). La formada per Jaume Gual de Selva i Catalina Mora de Mancor que batiaren un fill, dit Joan, el 12 de gener de 1900 (AD Bap. Manc.). La formada per Jaume Gual de Selva, resident a Massanella, i Margalida Fiol de Sineu, pares de Jaume, batiat el 26 de març de 1907 (AD Bap. Manc.). La formada per Jaume Gual de Selva, pastor d'ofici, i Maria Pou de Mancor, pares de Guillem, batiat el 18 de novembre de 1908 (AD Bap. Manc.). La formada per Joan Gual de Selva i Joana Aina Reynes de Mancor, pares de Joan, batiat el 28 de febrer de 1914 (AD Bap. Manc.). Finalment la formada per Gabriel Gual de Massanella i Antònia Moyer de Mancor que batiaren la seva filla Joana Aina, el 28 d'octubre de 1914 (AD Bap. Manc.).

FONTS DOCUMENTALS:

AD: Arxiu Diocesà.

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

Rosselló, "Homes d'armes de la part forana de Mallorca", de Joan Rosselló Lliteres.

Gabriel Fiol Mateu.

AMBIENT DE POBLE EN ES BAR EN HAVER DINAT

Ses Gloses

Contat per en Pep Amengual "Ferrà".

Vos vull contar una història que es sa pura veritat esper que es qui l'hauu viscuda em direu si vaig errat.

És un costum de poble anar al bar en haver dinat a prendre un cafetè i xerrar una estoneta dient qualque desbarat.

En Macià i en Piti i també en Miquel Moia cada dia mos trobam que per estar divertits a tutti loco jugam.

Sempre tenim seguidors que s'asseuen a darrera això ho fan per mirar-nos mos diuen que val la pena, per riure, contemplar-nos.

Un des millors seguidors és l'amo en Jaume Tauler sempre mos diu riallós voltros jugau tutti loco i és de locos mirar-vos.

En Macià és qui apunta reixetes a es qui perd i si ell va a davant mos hi pinta jugatetes entre i entre sempre hi ha també ses collonadetes.

En Piti és un palpador sempre té ses mans gelades com sa panxa d'un dragó a En Macià palpava, només per empenyar-lo.

En Macià el se mirava amb sa cara d'empenyat "et pegaré una grapada que et deixaré esclafat, ara no veus que si em toques agafaré un costipat".

Durant una temporada a tutti varem jugar, però llavors mos cansàrem i per canviar d'ambient a jugar a truc mos posàrem.

Per començar aquest combat ses parelles les formàrem en Piti amb en Macià i amb jo si no vaig errat hi jugava en Moia.

Com que en Piti era fluixet es mestre era En Macià que li donava instruccions l'ensenyava a jugar i per no tenir problemes també el va avisar.

Aquests dos que veus aquí a truc bé saben jugar no me facis pardalades a jo bé m'has d'escoltar que si et peg una galtada segur que t'hi posaràs sa mà.

Jo i En Moia escoltàvem no hi paràvem molt d'esment i perquè hi hagués més ambient durant un parell de dies ells a es truc mos guanyaren.

Com tots ja podeu pensar ses collonades giscaven i eren males d'aguantar en Piti ja es pensava que ell ja sabia jugar.

Sa cosa va canviar quan llavors jo i en Moia a jugar bé mos posàrem i durant dues setmanes cap ni un mos ne guanyaren.

Sa cosa feia flamada i un dia dins Can Bernat en Piti a en Macià li va fer una jugada que no va poder aguantar i ses cartes per sa cara a en Piti va tirar.

Com si li volgués pegar dret amb una geniada li va xerrar així de clar: espardenya foradada jo amb tu no hi vull jugar.

Aquell dia a es truc no el poguérem acabar jo li vaig dir: Macià ho feim per passar es rato i no mos hem d'enfadar.

És que en Piti és empenyós és mal de fer canviar si fos tan bo per jugar com ho és d'empenyador jo vos puc assegurar que seria es millor.

El s'endemà mos trobàrem ell no volia jugar el vaig arribar a convèncer així ho varem arreglar jo vaig jugar amb en Piti ell amb en Miquel Moia.

Encara seguim jugant en Piti de pardalades qualcuna encara me'n fa emperò té coses bones jo d'ell no em puc queixar.

Per apuntar i fer senyes es de lo millor que hi ha a ses senyes les fa fines com un paper de fumar es contrari senyes clares quasi mai cap ni veurà.

Quan a jo em fa una senya molt bé el tenc a mirar perquè per dissimular-la em fa unes coses tan rares que m'arriba a despistar.

Em va fer una jugada que també la vull contar és mal de fer es creure-ho però és tal com va passar amb sa primera empatada En Miquel mos va trucar,

Jo li havia dit: "No prenguis, Bielet deixeu anar", però com que és caparrut ho volgué tocar amb sa mà en Miquel li va tirar l'amo i ell encara va retrucar.

Després d'aquesta jugada un poc més em va escoltar emperò ses collonades d'en Miquel i d'en Macià ningú les mos va llevar.

Això és es joc des truc i ningú ho pot arreglar es que guanya està content es qui perd ha d'aguantar a totes ses collonades que es contrari sol amollar.

En quan a es seguidors també vos vull avisar si qualque dia no hi sou no vos heu de preocupar que si passen coses rares les vos tornaré contar.

També vull que sapigau i això ho dic en veritat si he molestat qualcú en el que acab de contar jo li deman per favor que m'ho ha de perdonar.

Si qualcú no sap qui som amb dubtes no el vull deixar tot vull que quedi ben clar a Mancor es companys me diuen en Pep Ferrà

Ara ja puc acabar a tots vos vull saludar i vos deman per favor que mai mos hem d'enfadar que en salut i alegria molts d'anys mos poguem trobar.

En Pep Ferrà.

Grup d'Esplai S'Estel

Hola amics, ja tornam a ser amb tots vosaltres una altra vegada, esperam que hagueu passat unes bones festes i que ses panades no vos hagin fet mal. L'altre dia ens trobarem tots a Santa Llúcia, per celebrar la Romeria, que des de fa tant de temps enrera anam celebrant tots plegats. L'Esplai, com sempre, va voler animar un poc la Festa del capvespre, on els nins i nines cantaren i ballaren un parell de dances.

Aprofitant l'ocasió que nos trobàvem tots reunits, volguérem agrair en nom de tots els monitors de l'Esplai, la col·laboració que l'Ajuntament ens ha donat.

Fent un poc de memòria, recordàrem que la història del nostre club, és un poc llarga. Vam començar fa 7 anys, quan en Joan Pons, va tenir aquesta iniciativa.

El primer dia d'esplai es va fer damunt la plaça perquè no teníem locals. Després vam passar a la part de darrera del Tele-club, més tard vam passar als locals de la guarderia i als locals de l'escola, i anys després vam instal·lar-nos als locals nous. Hem d'agrair a l'Ajuntament, les distintes ocasions en que aquest, ha ajudat a l'esplai, començant pels locals que ens va facilitar davant la situació en la que ens trobàvem, fins a les diverses aportacions econòmiques que ens han fet arribar, tant per campaments com per el bon funcionament del nostre centre.

Hem de remarcar la comprensió que va tenir l'ajuntament, d'ajudar i fomentar la nostra feina, perquè aquesta arribàs a l'enfront.

Tota la col·laboració que l'esplai ha aportat a l'Ajuntament, es mantindrà, sempre i quan aquesta col·laboració sigui mutua, per això aquesta feina de tots els monitors i que l'Ajuntament ens ha donat, no volem que s'aturi per un canvi d'Ajuntament.

Una vegada més, volem donar les gràcies a l'Ajuntament, presidit pel Batle, Biel Pocoví, i esperam seguir amb la seva ajuda en el futur.

Com ja heureu vist a la Portada d'aquesta revista, enguany a Mancor tindrem festa gran, ja que dia 5 de Maig, ens reunirem tots els esplais de Mallorca, per passar tot un dia junts, on no faltaran cançons, balls, rialles i crits, i no vos penseu que només siguin de cent o docents al.lots, sinó que es tracta d'un parell de mils.

Per això vos demanam col·laboració i comprensió per part vostre, ja sigui guiant i contestant preguntes que els al.lots vos aniràn demanant al llarg del matí.

A continuació vos detallam l'horari previst per aquesta diada:

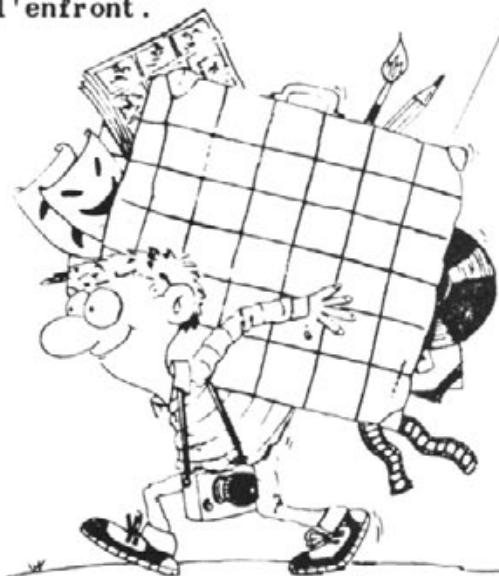
DISSABTE DIA 4

- 16'00 h.- Arribada dels grups juvenils.
 - 17'00 h.- Treball per grups.
 - 20'30 h.- Sopar (C/ M. Sintes).
 - 21'30 h.- Vetlada (Camp de futbol) actualització del conjunt mancorí:
Societat Anònima.
- (El vespre dormiran a la Finca Es Colomer)

DIUMENGE DIA 5

- 9'00 h.- Arribada.
- 10'00 h.- Joc per edats; Jinkama fins a Santa Llúcia.
- 12'00 h.- Pregària.
- 13'00 h.- Baixada en cadena fins a Mancor.
- 14'30 h.- Dinar (Plaça de l'Ajuntament, Plaça D'Alt i de l'Església).
- 15'30 h.- Revetla (Camp de futbol).
- 17'30 h.- Acomiadament.

Per que la Festa sigui bona i surti bé, necessitam l'ajuda de tots els mancorins, i principalment de la gent jove, per això tots els interessats en ajudar-nos, que es possin en contacte amb qualsevol monitor del club.

El grup de Monitors.

PARTICIPAU-HI, VOS ESPERAM A TOTS !

TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR DE LA VALL

TEMPERATURES

ANY 1.991

MITGES DELS ANYS
1.986/1.990

MES	MITJA MINIMA	MITJA MAXIMA	MINIMA MES DIA	o C.	MAXIMA MES DIA	o C.	MINIMA	MAXIMA
Gener	7'2	12'9	19	5	10	18	7'1	13'5
Febrer	6'9	12'9	15	3	24	17	7'0	13'9
Març	10'0	16'9	2	7	21	22	9'0	17'0

PLUGES

MES	ANY 1.986	ANY 1.987	ANY 1.988	ANY 1.989	ANY 1.990	MITJA DELS ANYS 1.986/90	ANY 1.991
Gener	113 litres	259 litres	68 litres	14 litres	120 litres	115 litres	220 litres
Febrer	101 "	155 "	11 "	53 "	13 "	67 "	145 "
Març	28 "	36 "	44 "	39 "	48 "	39 "	63 "
Abril	83 "	24 "	123 "	85 "	102 "	84 "	
Maig	11 "	41 "	83 "	92 "	23 "	50 "	
Juny	11 "	1 "	80 "	4 "	4 "	20 "	
Juliol	64 "	25 "	2 "	2 "	1 "	19 "	
Agost	1 "	- "	11 "	14 "	21 "	9 "	
Setembre	171 "	57 "	79 "	172 "	49 "	106 "	
Octubre	170 "	60 "	20 "	6 "	267 "	105 "	
Novembre	123 "	189 "	54 "	141 "	125 "	126 "	
Desembre	107 "	116 "	65 "	113 "	50 "	90 "	
	983 litres	963 litres	640 litres	735 litres	823 litres	830 litres	

L'instrument meteorològic més antic és el penell, conegut ja abans de l'era cristiana. Tots sabeu que un penell és una peça llarguera, de fusta o de metall, de forma variable —normalment de sageta, gall, o qualsevol altre aucell...— que pot girar a l'entorn d'un eix vertical i serveix per a assenyalar la direcció i el sentit del vent.

El penell és un instrument molt senzill però imprescindible.

Obviament, amb la invenció de la brúixola, que ens podia mostrar —estiguéssim a on estiguéssim i encara que no coneguéssim el territori o el cel— a on eren els punts cardinals, i a més, molt exactament, el penell va trobar el complement ideal: ara,

hom tenia l'instrument de mesura de la direcció i sentit del vent acabat i perfecte, tal com el coneixem avui en dia. Això va succeir quan els àrabs introduïren la brúixola a Europa, després de copiar-la als xinesos que probablement foren els seus inventors. Ja en el segle XI, el poeta francès Guyot de Provins ens fa una descripció d'aquest instrument, que consistia en una agulla imantada proveïda d'un flotador i submergides, ambdues coses, dins un conco d'aigua.

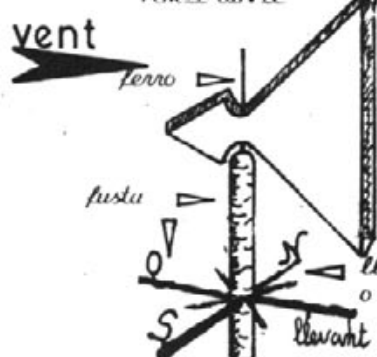
A la fi, es podien prendre mides d'un element meteorològic: per exemple, apuntar, a las 0, 7, 13 i 18 hores solars, quin era el vent que bufava, això sí, després de

Miquel Saurina Vallori

mirar durant 10 minuts el penell. L'observació s'ha de fer d'aquesta manera, durant deu minuts, perquè, si heu mirat qualche vegada un penell, haureu vist que la direcció va canviant sovint, segons siguin les ratxes o els remolins de vent. Per aquest motiu, s'han de situar els penells a llocs alts i descoberts, a on els vents són constants i poc afectats o modificats per edificis, muntanyes o altres obstacles.

Arribats en aquest extrem, és indiscutible que el penell no tenia gaire sentit si no es feia referència als punts cardinals —nord, sud, est i oest—, sols així la mesura seria objectiva i indiscutible.

PENELL SIMPLE

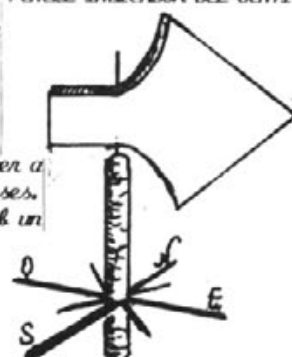

dues làmines de contravaport prim deixant un buit al mig perquè pugui passar l'eix

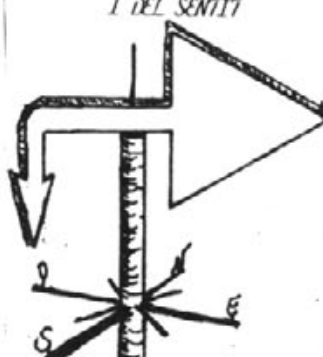
O també, una làmina d'aquesta mena de suro blanc que serveix per a fer capses de gelats i altres coses. El fonsat es fa molt fàcilment amb un ferro calent

lletres fetes amb fil ferro o bé el nom del vent penjant

PENELL INDICADOR DEL SENTIT

PENELL INDICADOR DEL VENT I DEL SENTIT

VII TRIAL DE MANCOR DE LA VALL

CATEGORIA SENIOR:

	<u>Moto:</u>	<u>Punts:</u>
1.- Jaume Roig	Fantic	65
2.- Josep M. Torres	Beta	67
3.- Toni Salas	Gas-Gas	71

CATEGORIA JUNIOR:

	<u>Moto:</u>	<u>Punts:</u>
1.- Joaquim Martí	Montesa	45
2.- Julià Panadés	Beta	87
3.- Agustí Ribas	Beta	111

CATEGORIA JUVENIL:

	<u>Moto:</u>	<u>Punts:</u>
1.- Javier Tur	Gas-Gas	52
2.- Joan Coll	Montesa	74
3.- Gil Panadés	Montesa	75

CATEGORIA VETERANS:

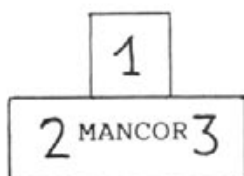
	<u>Moto:</u>	<u>Punts:</u>
1.- Martí Poquet	Montesa	23
2.- Francesc Ramon	Fantic	35
3.- Pepin Yuste	Montesa	43

Classificacions i fotografia:

Margalida Alba Mateu

El dia 10 de març es celebrà al bosc de Massanella, la setena edició del Trial de Mancor de la Vall, primera prova del Campionat Regional d'aquesta especialitat. La duresa del circuit féu que molts de participants fossin penalitzats per sobrepassar el temps establert. Hem de destacar l'actuació del mancorí Joaquim Martí que, a més de guanyar en la seva categoria Junior, també en fou el campió absolut.

Aquests foren els tres primers classificats en cada categoria:

EL FUTBOL

VAQUER FITXA PER AL C.D. MONTAURA

Amb aquesta bona notícia encapsalam aquest nou número de la revista MONTAURA.

Es un reforç molt important de cara a l'esprint final de la lliga, per la gran quantitat de lesionats i baixes que tenim, AMENGUAL, PERELLO, MORANTA, AMER, CUENCA, GALVEZ, ETZ.

El MONTAURA, es troba situat en els primers llocs de la classificació, concretament el 3er. lloc, després d'haver estat líder durant moltes jornades a pesar de totes les baixes i inconvenients soferts.

Els resultats dels partits jugats pel MONTAURA, des del començament de l'any 1991, són el següents:

MONTAURA	6	-	Puigpunyent	2
Ferriolense	2	-	MONTAURA	0
Algaida	0	-	MONTAURA	0
MONTAURA	5	-	P. Na Tesa	2
Valldemossa	2	-	MONTAURA	1
MONTAURA	2	-	Sta. Maria	1
Mariense	0	-	MONTAURA	0
MONTAURA	2	-	S'Horta	0
MONTAURA	6	-	P. Calvià	2
Bunyola	3	-	MONTAURA	2
MONTAURA	1	-	Cide	0

D'aquests 11 partits, el MONTAURA ha aconseguit guanyar-ne 6, empatar-ne 2 perdre'n 3. Creim que no esta malament si tenim en compte les baixes que ha tengut l'equip.

Resumim a continuació els partits:

MONTAURA - 6 PUIGPUNYENT - 2

El MONTAURA es va imposar clarament a l'equip de Puigpunyent, després que el primer temps ens ho possàs difícil. Es tracta d'un equip veterà, que va aguantar molt bé el primer temps, calent a la 2ª part per a la millor preparació i futbol del nostre equip.

Feren els gols: Amengual (2) Ramón (2) Moreno (2).

Amb aquesta victòria el MONTAURA es possa líder a la classificació.

FERRIOLENSE - 2 MONTAURA - 0

Visita al 2º classificat de la lliga, l'equip de Son Ferriol. Després d'haver fet una gran primera part, al segon temps i amb un error de marcatge el Ferriolense aconseguir el 1er. gol i va enfonsar al MONTAURA, que va seguir intentant anivellar el marcador. Els darrers minuts encaixaren el 2on. gol que donaria al Ferriolense el 1er lloc de la classificació.

Desastrosa actuació de l'àrbitr Sr. Molina que a pesar de l'ajuda de dos liniers, no va saber estar a la altura dels dos equips. No va pitjar un penalti claríssim comés sobre el nostre jugador Estrany.

ALGAIDA - 0 MONTAURA - 0

Important positiu aconseguit a un dels camps més difícil de la categoria com el Algaida. Un públic molt renové, una forta pressió ambiental.

A pesar de que l'Algaida ens dominàs bastant, el MONTAURA va fer un gran partit en defensa, aconseguint mantenir la porteria a 0 gols, malgrat les baixes de jugadors com Amer, Ramon i Martorell.

MONTAURA - 5 PLA DE NA TESA - 2

Gran partit del MONTAURA davant un equip que si bé va demostrar molt poc, feia 10 partits que no perdia.

El nostre equip, amb una primera part de fàbula aconseguir derrotar clarament el Pla de Na Tesa.

L'entrenador contrari no va saber acceptar la derrota convertint-se amb el trist protagonista del partit, ficant-se amb el públic i els nostres jugadors.

Els golejadors foren: Villalonga, Toni Galvez (2), Ramón i Amengual.

VALLDEMOSA - 2 MONTAURA - 1

El MONTAURA va perdre a un camp en es molt difícil puntuar. A pesar de tot això

no va ésser un partit de futbol. Per incidents que passaren a Mancor de la Vall quan ells ens visitaren, vàrem rebre un tracte que més bé és de salvatges. Si per ells això és futbol i esport, és millor que repleguin.

El públic que vengué amb l'equip, no pogué entrar pel preu astronòmic de les entrades: 1.000 ptes a un partit de 2ª Regional.

Les conseqüències d'aquest partit:

Pedro Amengual, 6 mesos de baixa amb rotura de lligaments, haguent d'ésser operat per una entrada de "jutjat de guardia".

Joan Perelló, important lesió a les "ingles".

I tots els altres jugadors copejats. El gol el marcà Moreno. De les pancartes i altres amenaces en als vestuaris, millor no xerrar-ne. Per part nostra volem oblidar totes aquestes coses perquè som i pensam com un equip esportiu.

Desitjam als nostres jugadors Amengual i Perelló, que es recuperin totalment el més haviat possible i que puguin tornar estar amb nosaltres ajudant a l'equip.

MONTAURA - 2 STA. MARIA - 1

Difícil partit davant el Sta. Maria, un equip que sempre ha jugat molt bé a Mancor. Aconseguirem guanyar el partit al darrer minut i de penalty. El MONTAURA no va fer un bon partit, pot ésser pel fort vent que bufava durant tot el temps, en contra la primera part i a favor la segona però que dificultà molt el bon joc i donades les dimensions del nostre camp de Turixant.

Importants punts que ens permetreran anar els primers de la classificació. Destacar la gran esportivitat que reina darrerament entre Sta. Maria i el MONTAURA.

El gols els feren: Victor i Ramón.

MARIENSE - 0 MONTAURA - 0

Mal partit jugat pel MONTAURA que si bé aconseguí un punt positiu molt important, és poc mirant la mala classificació del Mariense, el qual es va créixer com tots els equips que visitam. Va assistir al partit el president de la Federació Sr. Borrás del Barrio, acompanyat de altres directius, el qual va saludar abans de començar el partit, tots els jugadors. No va estar amb nosaltres l'entrenador MANOLO

ESCUDERO, per l'operació que li feren a una orella i estava encara conval·lecent a la clínica. Li desitjam una ràpida recuperació i que prest torni a entrenar.

MONTAURA - 2 S'HORTA - 0

Partit guanyat sense problemes i que ens tornar pujar al primer lloc de la classificació.

El golejadors foren: Victor i Estrany.

MONTAURA - 6 P. DE CALVIA - 2

2ª partit consecutiu jugat a Mancor, davant un altre equip fluixet que el presentà sense entrenador i amb només 11 jugadors. Es dedicaren a jugar a futbol i aconseguiren això, perdre per 6 a 2. No ens estranyà que sigui el colista de la categoria.

Cal dir que amb tot moment l'equip visitant guardà la correcció i esportivitat. Marcaren els gols: Villalonga, T. Galvez, Estrany, Ramón i Moreno (2).

BUNYOLA - 3 MONTAURA - 2

Oportunitat perduda d'aconseguir qualche positiu al difícil camp de Bunyola. El MONTAURA presentà un equip de circumstàncies per les moltes baixes que tenim. Una primera part en la qual el Bunyola aconseguí posar-se amb un 3-0 davant el marcador. El segon temps amb l'entrada de Ramón al terreny de joc, el nostre equip va créixer aconseguint 2 gols i a punt de fer el 3er. que ens hagués donat un important positiu.

La clau del partit va ésser la dolenta primera part que ferem.

Els dos gols els marcaren: Ramon i Victor.

MONTAURA - 1 CIDE - 0

2ª partit important de cara a l'esprint final de la lliga, posiblement davant el millor equip de la categoria, que va caure davant el MONTAURA en un partit jugat de poder a poder, amb una pluja constant i el terreny de joc en molt males condicions. Una gran jugada per l'esquerra de Carlos, va fer que Moreno aconseguís el gol. Un notable per al públic i tots els jugadors que aguantaren les inclemències del temps, recolzant en tot moment a l'equip.

La classificació dels primers llocs, després d'haver jugat aquests partits, es la següent:

STA. EUGENIA	36 punts.
P. SOLLER	35 punts.
MONTAURA	35 punts.
GENOVA	35 punts.
CIDE	34 punts.
BUNYOLA	30 punts.
FERRIOLENSE	29 punts.
ALGAIDA	27 punts.

Com es pot veure, la lliga es juga dins un marcador. El MONTAURA ha de rebre enca-

ra al Sta. Eugènia, P. Soller, Ferriolense i Lluchmajor, i ha de visitar: Porreres, Genova i Puigpunyent.

El MONTAURA ha incorporat a la plantilla a n'el jugador Miquel Vaquer, que a pesar que ja s'havia retirat, torna al futbol amb el MONTAURA.

Ha jugat moltes temporades amb el Constància, Orihuela de Valencia etc. i es tracta d'un dels millors jugadors que hi ha hagut els darrers anys a Mallorca.

Li desitjam a Miquel Vaquer, una feliç estança entre nosaltres.

Abans de tancar la crònica, volem destacar el gran recolzament del públic cap a l'equip, fasi vent, sol o aigua. Amb un equip com el nostre i un públic únic com és el que tenim, el MONTAURA pot aspirar a tot.

Per acabar, donam ànims a Pere Amengual que es troba enguixat, recuperant-se de l'operació. Que la pròxima temporada sigui la que li doni tota la sort del món a aquest gran jugador mancorí.

Joan Perelló, l'altre lesionat d'importància, està a punt de tornar a l'equip, ja que comença a estar recuperat.

Joan Martorell Vallori.

B A S Q U E T

CLUB BÀSQUET JOVENTUT MONTAURA

L'equip de bàsquet de Mancor ha acabat la lliga d'aquesta temporada, quedant situat en penúltim lloc. Aquests són els resultats aconseguits des del primer de gener d'enguany:

Dia 13 Gener	Montaura-Son Gotleu	34-55
Dia 20 Gener	Palma-Montaura	145-45
Dia 27 Gener	Montaura-Joan Capó	30-51
Dia 3 Febrer	Pollença-Montaura	56-51
Dia 10 Febrer	Montaura-Binissalem	58-34
Dia 17 Febrer	Lluchmajor-Montaura	77-50
Dia 24 Febrer	Montaura-Son Rapinya	30-70
Dia 4 Març	Pla Na Tesa-Montaura	53-42
Dia 10 Març	Montaura-Esporles	38-57
Dia 17 Març	Montaura-Bunyola	36-35
Dia 28 Març	Puigpunyent-Montaura	112-47

Hem d'afegir que la darrera notícia del Basquet Montaura ha estat la dimissió del President i alhora entrenador Bartomeu García. La falta de suport del públic, la desmotivació i el mal comportament d'alguns elements del club han estat les causes d'aquesta dimissió. Antoni Gual com entrenador i Jaume Grau com a President s'han fet càrrec del club.

Seria una llàstima que la tasca començada per un grup d'amics per practicar tan bell esport no tingués continuïtat

Guillem Morro.

PER LLEPAR-SE ELS DITS

Qui pot imaginar-se un dinar de Pasqua sense panades o a ses postres sense es dolços robiols i es desenfadats crespells de formes diferents?

Receptes n'hi ha una mala fi i formes de fer-los bastantes. Nosaltres ferem una recepta molt antiga i les courem a un forn de llenya centenari. Si les voleu tastar amb nosaltres, seguiu-nos.

Es preparatius

Arribam a ses cases, desplegam damunt sa taula es condiments que hem de mester: Taronges, oli d'oliva sollerit, saim de matança, ous, farina, sucre, bròssat, cabell d'àngel, carn, xulla i sobrassada. Mestres es pastissers de sa família fan es

preparatius, jo vaig a encendre es forn. Se cerca llenya prima i branques, preferiblement d'olivera, se pega foc i se va afegint llenya a mesura que le va consumint. Es foc ha d'estar lo més centrat des forn, perquè així reparteix millor sa calor. Ses toves des sostre comencen agafar un color blanc; senyal que se comença a encalentic.

A sa cuina ja preparen es condiments per fer sa pasta de ses panades; se fa muntets de carn, se trossetja sa xulla i sa sobrassada. Sa pasta ja està feta, s'umplen ses panades, se tapen i se posen dins sa palangana.

Es forn ja és tot blanc: està a punt. Treim es troncs que encara puguin tenir foc i posam es caliu a n'es costats.

Ses enforades

Ses panades ja estan fetes i les enforam. Al principi hem de tenir sa porta des forn oberta perquè té massa força; passats deu minuts ja el porem tapar.

Mentrestant a sa cuina s'activitat segueix. Ja tenen sa pasta des robiols feta, i ja som:

venga a umplir robiols de cabell d'àngel i de bròssat! I venga a fer palanganes i més

palanganes! I a enforar-les s'ha dit!

Ses panades ja estan cuites. Les treim i enforam es robiols: tenen un color molt agradós i fan una bona olor. Segur que sa carn ja està cuïta, però per més assegurar en xapam una i la tastam: Va ja panades bones!

A sa cuina no aluren. Ja han fet sa pasta des crespells, l'estenen damunt sa taula i amb es mollos venga a fer estels i cors! Van sorgint ses formes i es va col·locant

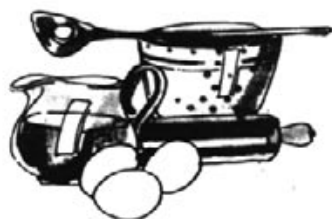
dins ses palanganes.

Se treuen es robiols i s'enfornen es crespells. S'orde a seguir és aquest perquè ses panades han de mester més calor per coure sa carn, es robiols, un forn mit, i es crespells suau perquè sinó se cremarien.

Ja està tot llest i ho hem de tastar. Tot mos ha sortit molt bé: a ses nostres taules de diumenge de Pasqua no hi faltaran ses panades, es robiols ni es crespells. Molts d'anys.

Panades,
robiols,
crespells:
un art,
una
tradició

Miquel Gual

Ses receptes

Ses receptes de ses pastes son de sa padrina de Fornalutx que les aprengué des seus avantpassats. Sa finca on hi ha es forn és Sa Cabana: allà férem tot es trui.

Si les voleu apuntar vos les diré:

PANADES:

Una tassa plena de suc de taronja.
Una tassa plena d'oli.
Menys de mitja tassa de seim.
Tres vermells d'ou.
Farina fins que lligui.

ROBIOLS:

Un quilo de farina.
250 g. de sucre.
Dos vermells d'ou.
Un ou sencer.
300 g. de saim.
Un tassó de suc de taronja.
Mig tassó d'oli.

CREPPELLS:

50 g. de sucre.
300 g. de saim.
300 g. d'oli.
300 g. de suc de taronja.
Quatre vermells d'ou.
Llimon rallada.
Un quilo i mig de farina.

CADA U SAP QUIN PA L'ASSACIA.

Imatges d'ahir

EL S Q U I N T O S D E 1 9 3 5

Altres temps el sorteig dels "quintos" portava certa angúnia a les famílies per allò de caure o no als cossos aquarterats a l'Àfrica, baix domini espanyol. Després d'uns anys de tranquil·litat, el darrer sorteig de l'any passat, tornà inquietar a pares i mares dels futurs soldats, a causa de l'explosiva situació del Golf Pèrsic. Però afortunadament tot ja ha passat.

Al contrari dels quintos de 1935, que veim a aquesta fotografia, captada al bosc de Massanella el dimecres de Cendra del dit any, acompanyats d'altres amics, celebrant alegrement l'enterro de la sardina i l'acomiadament de la vida civil. Molt lluny tenien del seu pensament que els esperava una llarga, cruel i sagnant guerra civil, d'espanyols contra espanyols, i per alguns la vida militar s'allargaria fins a set anys.

En Biel de Son Nadal.